

Дагъустан Республикадин Кыл Владимир Васильеваз ва РД-дин Халкъдин Собранициз
Хасавюрт райондин Щийи Къурушин хурун агъалийрин тіварунихъай

Талабун

1957-йисуз XX асирдин Гомер Стіал Сулейманан тіварунихъ галай Дагъустандин государствовдин педагогвиллин институт Дагъустандин государствовдин университеттедиз элкъурна ва ам В.И.Ленинан тіварунихъ яна.

Чун виридуңядын пролетариатдин рөгъбердиз акси экъечизавач. Чи мурад гъахъвал, гъакъикъат арадал хун я. Стіал Сулейман вичикай саки вири дүнья рахай сад лагъай дагъустандин шаир я. "Дагъустандин халкъдин шаир" тіварціз лайихлу хуунин кардан ам сад лагъайды я.

Чна Көвөй Дагъустандин государствовдин университеттедиз адап бинедай алас хәйи Стіал Сулейманан тівар хүн тілабазава. Им шаир хайи йикъян ва "Лезги газетдин" 100 йисан юбилейдин вилик хъсан савкъат жедай.

Чна гъахъвал арадал хиз кланзовая гъэр са касдиз чи тілабунин тереф хуныз эвер гузва.

Къурушвириин тіварунихъай тілабун гъазурайди зегъметдин ветеран, пенсионер Шагъназар ХИДИРОВ я.
И чарчел 129 касдин къулар ала.

"Ас-Салам" газетдин - 20 йис Ахцегъя къейдна

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

7-марти Ахцегъя диндин гурлу межлис кылы фена. Дагъустандин Муфтятдин күмекдалди тешкилай ам лезги чалал акъатзавай "Ас-Салам" газетдин 20 йисан юбилейдин талукъарнавай. Мярекатда газетдин редколлегияди, активистри, диндин алимари, райондин руководстводин ва жемиятдин тешкилатприн векилри иштиракна.

Мярекат пак Къуръандин аятар ва аялприн "Хайрат" дестеди нашидар клемнайлай гаттунна. Гүльбүнлай сөннедиз "Ас-Салам" газетдин редактор Гъсан Амаханов экъечіна.

- Аллагъядын шукур хъуй, чи халкъди мусурман диндал амал ийиз ағъзур ийсалайни артух я. Виликрай диндин чирвилер халкъдин арада анжак алимрин күмекдалди (лезгийрихъ чепл дамах ийидай зурба алимара ава) раижавайтла, гила и кар патал чи гылы гужул алат - "Ас-Салам" газет ава. Къуръандин сифте гаф "келә" я. Чирвал дүньяда виридалай зурба заты я. Нагагь чирвал тахъйтла, са карни дүзказ вилик фидач. Чирвилер авачиз дүз ибадат ийиз, женнет къазанмишиз жедач.

"Ас-Салам" газет инсаныз гъакъыкъи чирвилер гуналди ва, гъельбетда, лезги чал хуналди тафаватлу я, - лагъана редакторди.

Межлисдин иштиракчириз райондин руководстводин, райсобранидин депутаттин патай "Ас-Салам" газетдин 20 йисан юбилей муниципалитетдин кылин заместитель Роберт Гъамзаева тебрика.

"Ас-Салам" газет клемзавайбуран ахтакъарунин отделдин руководитель Магъмуд Абдулкъадирова къейд авурвал, лезги чалал акъатзавай "Ас-Салам" газет хуунин жигъетдай 2020-йисуз Ахцегъя район 1-чкадал ала. Ина диндин

газет 800 касдал ахтакъазава.

Газетдин дустариз, районэгълийриз газетдин юбилей мубарак авунин хуш келимаяра ва насыгътар лугъуз сөгнедиз Кыблепатан Дагъустандын РД-дин Муфтятдин векил, алым Гъульсейн Гъажиев, Муфтиятдин диндин эвер гуунин хилен рөгъбер Гъульсундуин

Ашуралиев, Дагъустандин культурадин лайихлу работник Гъемдүлләгъяжи Бабаев ва маса юлдашар экъечіна.

Рахунрин арада "Хайрат" дестеди ни Ислам Гъамирова нашидар клемнанди, диндин илимдин суалрикай ибарат викторина тухуналди (дузыздак жавабар гайбуруз ктабар пишкешзавай) ва газет къязивайбурун арада лотерея күргүнүндө (баҳтавар касриз пекер чүчүйдай машин, пылесос, як рөгъведай машин ва маса шейэр акъатна) межлис мадни итижлу ва къещенг хъана. Къейд ийин хъи, лотереядай ахцегъви Гудаев Аривидаз гъвеччи гъаждал фидай путёвка акъатна. Мубаракрай!

са шаир хъиз, гъакъи инсан хъизни вири патарихъай хъсан къилихар авай кас тири гъасытда малум жезва. Зун адан руғъдин къакъанвили, жумартвили къадарсуз тъйранарна. "Пис къилихар авай шаирдин къеняй хъсан шириар бажаъат акъатда", - лагъанай чаз садра тарсuna гъурметлу муаллим Гъажи Гъульсейновича. Къе за и гафар, рикле чими гъиссер аваз, Седакъет Керимовадин гъакъынчай лугъузва.

Шаирди вичин патай савкъат яз заз са къадар ктабар багышна. Лезги халкъдикъ икъван рикле кузвай гафунин магъир устад Седакъет Къайнбековнадиз за риклиң сидкъидай сагърай лугъузва. Къуй адад бажарагъ авайдалайни магъкем хурай, лезги эдебиятдин хазина адад күмекдалди мадни гүрчег жавагъирив ақурай! Къуй чи халкъдихъ ихтиш шаирар гзаф хурай!

Шаирдикай фикир

Амина ШАГЫПАЗОВА,
ДГУ-дин магистрант

Алай йисан 21-февраль зун патал къетлен юғъ хъана. Виридуңядын дидед чаларин юкъуз Сулейман-Стальский райондин центр Къасумхурур лезги чалал талукъарна кылы фәйи конференциядал заз алай аямдин лезги эдебиятдиннин медениятдин экъу гъетери-кай сад тир Керимова Седакъет Къайнбековнадихъ галас таниш жедай мүмкүнвал хъана.

Сифте нубатда заз и районда ихтиин чехи мярекат тешкилунай ва инизи Къу-

лан вацун а пата авай лезги халкъдин векилриз теклиф авунай райондин кыл Нариман Абдулмуталибоваз, вири тешкилатчыриз сагърай лугъуз кланзала.

Сад лагъай сеферда Седакъет Къайнбековна заз чи факультеттедиз мүгъман хъайла акурди я. Чалан устаддин яратмишунрихъ галас зун фадлай таниша ва абур заз лап рикливай хуш я. Гъеле мектебда амай йисара за абур рикле алас клемдай, хуралай чирдай.

Алай йисуз, гележегда илимдин къвалиахъидай мурад рикле аваз, зун адад шиширатдин сирерай кыл акудиз эгечна. Дугъриданни, Седакъет Къайнбековна аламатдин бажарагъ авай, Аллагъдин патай пай ганвай инсан я. Ам неинки

са шаир хъиз, гъакъи инсан хъизни вири патарихъай хъсан къилихар авай кас тири гъасытда малум жезва. Зун адан руғъдин къакъанвили, жумартвили къадарсуз тъйранарна. "Пис къилихар авай шаирдин къеняй хъсан шириар бажаъат акъатда", - лагъанай чаз садра тарсuna гъурметлу муаллим Гъажи Гъульсейновича. Къе за и гафар, рикле чими гъиссер аваз, Седакъет Керимовадин гъакъынчай лугъузва.

Шаирди вичин патай савкъат яз заз са къадар ктабар багышна. Лезги халкъдикъ икъван рикле кузвай гафунин магъир устад Седакъет Къайнбековнадиз за риклиң сидкъидай сагърай лугъузва. Къуй адад бажарагъ авайдалайни магъкем хурай, лезги эдебиятдин хазина адад күмекдалди мадни гүрчег жавагъирив ақурай! Къуй чи халкъдихъ ихтиш шаирар гзаф хурай!

Лезги медениятдин сувар

20-марти Махачкъалада, Тарихдин паркуна, лезги медениятдин талукъ чехи мярекат кылы фида. Республикадин меркезда авай лезгийрин милли медениятдин автономиядидин рөгъбер Пакизат Рагъимхановади хабар гайивал, мярекат Дағъустандын милли сиясатдин ва динрин кратин рекъяй министерстводин, "ЛезгиЯР" тешкилатдин күмекдалди кылы тухуда.

Мярекатдин программадин сергъятра аваз милли майдан, "Лезги газетдин", Лезги радиодиз, хайи чалал акъатзавай ктабриз, журналпиз, шикилпиз талукъ выстава-кяя, илимдин ва жемиятдин векилрин иштираквал аваз "Лезги чал: хуун ва вилик түхүн" лишандик кваз форум тешкилда.

Шадвилерик мүмкүнвал авай гъэр са касдивай иштиракиз жеда. Мярекат нисин сятдин 2-даз гаттунда.

Кылин редактордин гаф

Дегишвилер кухтун мумкин я

Мегъамед ИБРАГЫМОВ

Алатай гъафтеда Дағъустандыз Урусатдин Президентдин меслятичи (советник) Руслан Эдельгериев мугъман хъанвай. (Руслан Эдельгериев чеченви я, 2012-2018-йисара ада Чечен Республикадин кыкуматдин председателдин везифаляр тамамарна. 2018-йисуз ам РФ-дин Президентдин меслятичи тайнара).

Владимир Путинан тапшуругъдалди, Р.Эдельгериева Махачкъалада, Къизилорт ва Хасавюрт районра агъалияр къабулна, абурун арзайрихъ, дердийрихъ яб акала.

5-марти Дағъустандын Кыл Владимир Васильева Руслан Эдельгериевахъ галаз гурун кылы тухвана. Абуру жураба-жыре месэлайрихъ галаз санал төбиатдин мумкин тир дегишвилирихъ галаз алақъалу пландиз талукъ меслани веревирдна.

"Гъэр са субъектти, региондин къетенвилер фикирда кына, төбиатдин дегишвилир себеб яз, хаталу гъалар арадал атун мумкин тир хилериз талукъ делилар агақъарун важибу я. Дағъустанда, заз малум тирвал, хъвадай ва дигидай цин къитвал ава...", - лагъана Р.Эдельгериева.

Адан рахунриз баянар гудайла, Владимир Васильева Самур вацун месэла къарағъарна.

"Иисалай-суз Дағъустанда къвазвай марфарин къадар тымил жезва, чилин кланик квай къаттара авай ядни куразва. Исятда виликдай кутлуннавай икъарриз килиг хъийдай, вири ал-зумна, къунши улквездигъ галаз цин месэла гъядай вахт алуңнава", - къейдна Владимир Васильева.

Самур вацун циз талукъ месэла фадлай хидаказ ақквазнава. Самур дөредин, иллаки Мегъарамдурунуң райондин агъалийриз, дигидай цин патахъай къитвал авайдақай чқадин жемятди са шумудра хабар ганай. Абурун гафаралди, и кардин себебни Азербайжанди, международный икъардал амал тавуна, часпардиз мукъва авахъзлавай вацун яд тайнарнавай къадардилай пара къаңун я. Рикле хин, агъалийрин арзайрилай гульбүнзиз и кардиз къимет гун патал Дағъустандын Гъкуматди махсус комиссияни арадал гъанай, РД-дин төбиатдин ресурсрин ва экологиядин министерстводал и кардай кыл ақъудун тапшурунши. Им 2014-йис тир. Гъа чавуз гъакъыттадын Азербайжанди къве улкведин арада кутлуннавай икъарда къалурнавай къадардилай артух яд къаңузвайдакай республикадин төбиатдин ресурсрин ва экологиядин министрдин сад лагъай заместитель Марат Алимарова хабар ганай. Министерстводи кылы тухвай ахтармишунрин нетижада гидроузелдилай агъадиҳъ, тахминан 10 км яргъа, Азербайжандин пата, Самур вацун яд авахъзлавай махсус къанал винел ақъудай. Гъанай инихъ са шумуд ыс алатнаваттани, гъалар хъсан патахъ дегиш хъанвач. Дигидай цин къитвал и дередин агъалийри гъэр йисуз гъиссизава.

Рикле хин, Самур вацунай менфялтудаказ хийир къачуниз ва часпардиз мукъва авахъзлавай вацун саламатдаказ хууниз талукъ икъар 2010-йис 3-сентябрдиз, Урусатдинъя چаван Президент Дмитрий Медведев Азербайжандыз мутьман хъайила, кутлуннай. Адал асаслу я, къве улкведини вацун цикай (30,5 % яд тавуна тазвай яд квациз) барабар къадарда аваз (50x50) менфят къачуна кланзала.

Лагъана къаңда, Самур вацун цин 95 % Дағъустандын мулкарилай авахъзава. Вацун яргъивилеп 213 км ала. Асул гъисабдай, Самур Дағъустандын вацун яз гъисабиз жеда, гъылк лагъайтла ам анжак 38 км мензилда Азербайжандыз галаз авай часпардиз мукъва авахъзлава.

Владимир Васильева къейд авурвал, Самур вацун яд ишлемишиунин жигъетдай кутлуннавай икъардик дегишвилир күхтадай вахт фадлай алуңнава. Къилинди, цийиз къабулдай икъардал амал авунал гъузчывал тухун я. Тахъайтла, бубайрин мисалда лугъузвязвал, "куйгъне тас, күйгъне гъамам яз" амукъда.

Гъейранвалдай рехъ

Хийир ЭМИРОВ

Улькведин, халкъдин тариҳда бар-
каллу краалди эку, жанлу гел
тунвай рухвайр чахъ садни къвед
авач. Га ихъигинбуруйк сад гене-
рал КЪУЛИЕВ Якубъ я. Ам диде-
диз хъайдалай инихъ 120 йис та-
мам хъанва.

Ватандин Чехи дявеин ишти-
ракчи, Гъалибвал къачуник еке пай
кутур генерал, САВО-дин (Сред-
неазиатский военный округ) атлуй-
рин 4-корпусдин, дагъви атлуйрин
21-дивизиядин командир Къулиев
Якуб Къулиевичай чаз 2003-йис-
салди са ван-сесни авачир. Аданай
чи халкъдиз сифте хабар гайи рагъ-
метлу профессор **Михаил ВАГЬА-
БОВА** икъ рикъел ханай:

“Зун Сталинград душмандай-
кай хүн патал чугур къиззэгъин
женгерин иштиракчи хъайди я.
“Сталинграддин панорама” му-
зейдин коллективдин теклифдал-
ди за Сталинград патал женгер
чугур дагъустанвирикай мате-
риалар гъазурнай ва С.Аргат-
цеваҳ, Ю.Бондареваҳ галас сана-
нал “Зун ви аскер я, Сталинград!”
тъвар алаz табни чапдай акъуд-
най. И ктабда Якуб Къулиев-
кайни материал авай. Ам келай-
ла, зун тажуб хъана амукънай,
гъикъ хъи, Дагъустанда адакай,
чехи частариз, подразделений-
риз, дивизийриз регъбервал гайи
командирдикай, садазни малум
тушир.

Якуб Къулиеван умьурдин
ва къуллугъдин рехъ гъейранвал-
дайди, дамахдайди тир. Ада гъе-
ле Советрин власть патал Юкъ-
ван Азияда басмачриз аксина
тухвай гъерекатра иштиракнай.
Ватандин Чехи дявееда ам 1941-
йисан 4-августдилай авай. 1942-
йисан 20-декабрдиз адал залан
хер хъана. Генералдин чиндив
агакъай хци документра (1934-
йисуз вичин гъиледи ацурнавай
анкетада) вич лезги тирди къье-
нвай...”

Дугъриданни, генералдин
умьурдин дережаяр гъейранвал-
дайдур я. Адан улу-бубаяр Урусат-
дин пачагъдин девирда са гъихтин
ятъани себебар аваз Елисаветполь-
ский губерниядин Шуша шегъердиз
(гилан Дағълух Къараҳах) ақъатнай.
Якуб гъана дидедиз хъана. Ахпа ам
кысметди Юкъван Азиядиз - Търк-
мениядиз акъудна.

Га ина ада советрин власть
къаршиламишна, амиядин жергей-
рани къуллугъна. Вахт лап четин-
ди, муракабди тир. Юкъван Азияда
басмачи, пачагъдин генерал Тол-
стоян белогвардиячийри гъулъула
твазвай, цийи гъукумдин векилар
яғыз, рекъизвай, хурерал, шегъер-

рал гъужумарзавай. И женгера ди-
рибашвал, ультквемвал къалурай
Къулиев взводдин командирвиле
тайинарзава. Вичин умьур Яру Ар-
миядихъ галас алакъалу авур къе-
гъалди 1931-йисалди гъукумдиз ак-
сивалзавай дестейрихъ галас женг
чугуна. Адан къегъалвал, вафалу-
вал, командирдин алакъунар тъвар
къиенвай сят, гимишдигъ шушка, та-
панчи ва маса пишкешар гуналди
къейдна.

1936-йисуз Якуб Къулиева -
Фрунзедин тъварунихъ галай воен-
ный академия, 1939-йисуз Генераль-
ный штабдин патав гвай къилин ком-
составдин чирвилер, вердишвилер
хъаждай курсар лап хъсандин къут-
ягъидна.

Ватандин Чехи дяве башламиш
хъиила, Къулиев Рагъакидай пат-
тан фронта, полковникдин чинда
аваз, 13-армиядин комдив тир. Ада
оборонадин женгер къиile физвай
майданра душмандиз зур къалурна.
Са макъамда дивизия фашистрин
гъалкъадани гъатна, амма ам анай
экъечнай ва Брянскдин фронтдик
акаҳ хъувуна. Ина адал атлуйрин
дивизия ихтибарна. Адан къиile аваз
Елец шегъер азадна. Тариҳда ам
“Брянскдин фронтдин атлуйрин пол-
ковник Къулиев къиile авай десте”
язъятнава. И женгер къалурай къе-
гъалвилер Якуб Къулиеваз Яру
Пайдаҳдин орден гана.

1942-йисан январдиз Търкмени-
ядин асул агаълийрикай ибарат ат-
луйрин цийи дивизия тешкилнай.
Търкменистандин регъберлин та-
лабунанди (абуруз Къулиев гъиҳ-
тина офицер, къеън ятла чизвай),
Якуб атлуйрин дивизиядин коман-
дирвиле тайинарна. СССР-дин
Халкъдин Комиссариатдин 1942-йи-
сан 11-февралдин къаардалди
адаз генерал-майорвилин чин гана.
Га ийисан августдиз Търкмения-
дин Мары шегъерда авай атлуйрин
4-корпус Сталинграддин рекъе тун-
ва Къулиева душмандин гъужумри-
кай Сталинград шегъер хүн патал
вичин атлуйриз гъавурда аваз регъ-
бервал гана.

Сталинграддин фронтдин ко-
мандующийдин заместитель, гене-
рал-лейтенант Попован буй-
ругъдалди Къулиева, душмандин
4-пияда ва атлуйрин 8-дивизийрин
далу патаз фена, 15 суткада мах-
сус операция къиile тухвана, фронт-
дин стрелковый частариз вилиди
гъерекатдай мумкинвал яратмиш-
на. Нетижада 22-25-ноябрдин йикъ-
ара Курган-Соляной райондин ва
Уманцево хурун патарив румын-
рин атлуйрин 8-дивизия дарбадагъ-
на, хейлип аскерар есирада къуна.
Душмандин 800-дав агақъана аскер-
ар ва офицерар, 18 тул, 15 пулмет
тергна. Къулиева и женгер атлуй-
рин 222-полк гъужумдиз тухваний
ва душман 5 километрдин къулхъ-
хъифидай чкадал гъана, 250 къван
фашистар телефона, 6 танк бар-
батна.

1942-йисан 20-декабрдиз Ко-
тельниково райондал душмандин
самолетри бомбаяр вегъейла, гене-
рал-майор Къулиевал залан хер
хъана. Абганерово хуруе авай гос-
питалдиз тухудай рекъе дивизиядин
командирди чан гана. Декабрдин
эхира адан мейит Мары шегъердиз
хутахна. Ам Мургаб вацъун къерех-
да, шегъердин центральный парку-
на кучкнава.

1943-йисан 22-февралдиз утк-
вем командирдиз Ленинан орден
гана. Ам гъакъ Зегъметдин Яру Пай-
даҳдин орден, са шумуд медалдин
саъбиин тир.

Нариман ИБРАГЬИМОВ

Чи гъар са хурухъ вичин къетенвилер, гъей-
ранвалдай гуярчег чкаяр, жуван халкъдال бар-
калла гъидай агалкъунрин, лайхлувилерин
иесияр ава. И жигъетдай Къурагъ райондин Штул-
рин хуър къильдай къейд авуниз лайхлувилерин. Ала-
тай асиридани ва алай аямдани неинки хуър, гъакъ
лезги халкъдин тъвар машгъурай ксар майдан-
диз акъудна штулвийри. Абурун арадай вири-
дан тъварар къун тавуртани, са бязибур рикъел
хун лазим я. Буба ва рухвайр Лезгинцевар, еке
алим Тагъир эфенди, Гъажи Рамазан эфенди,
яргъал яйсара Дербентдин консервиярдай ком-
бинатдин директор хъайи Сиражудин Омаров,
Дагъустанда медицинадин илимрин сад лагъай

полдизни фена. За гъич са члавузни офицерви-
лин чинерай, еке къуллугърикай, къулай яшай-
ишдикай фикир авурди туш. Зун анжад хъамиша
вили цаву вичихъ язлавай. Сад лагъай сеферда
самолетда аваз цавуз хжак хъайила, гъейранви-
лихъ къадар амукънчир эи. Ахпа зун патал маса
дунъя ачу хъана.

Дербентдин РКЦ-дин управляемый, Гъажи-
еваҳъ галас ҷуд ѹисуз са классда санал келай
Имам Абдуллаева рикъел хизва:

- Классда авай гадаяр саки вири аявленин,
жаванвилин женжелвал квайбур тир, - хиве къаз-
ва И. Абдуллаева, - га са вахтунда чна хъсан-
диз келни ийизвай. Школадин общественный
края ашкъидалди иштиракунал гъалтайла, Та-
гъир чалай тафаватлу жедай. Муаллимри адал
жуъреба-жуъре къалахарни тапшурмишдай.
Гъакни армиядиз гъазурвал акунин тарсара ада
виридалайни вилин автомат, винтовка чукъурна,
къват хъийидай, устав хуралай келдай. Чи ара-
да гъамиша гележегдин пешейрикай, никай вуж
жедатла лугуз, ихтилатар, гъатта гъульжетарни
жедай. Цавун бушлухрал, самолетрал Тагъиран
пара рикъел. “Закай летчик-истребитель жеда”,
- лугуздай ада. Гъакъ хъунни авуна. Гъакълан лет-
чикни ваъ, халис устад, алай аямдин муракаб
самолетра аваз бушлухриз экъечизвай летчик,
командир, генерал!

Гъажиеван муаллим Магъмуд Магъмудова
лугузва: - Тагъир гы карда хъайитлани къенкъве
жез алахъдай. Россиядин армияда къуллугъ-
дайлани, ам вичин къилихъдиз вафалу яз амукъ-
на. Киевдин военный округдин ПВО-дин частара,
Читадин гъавадин космический къуватрин ди-
визияда, Кеферпатан Кавказдин военный округ

Дагъларин лекъ

доктор Фатима Алиберрова, философиядин
илимрин доктор Осман Эфендиев, Дагъустан
Республикадин Гъукуматдин Председателдин 1-
заместитель Анатолий Къарибов... И мукъвара
Штулрин хурухъ мад са ватанэгълиди хабар
гана. Амни Россиядин Федерациядин Президент
Владимир Путина вичин маҳсус Үаздадли ва
РФ-дин оборонадин министр Сергей Шойгудин
приказдадли генерал-майорвилин чиндиз акъуд-
дай Гъажиев Тагъир Минетулагъович я. Крас-
нодардин крайдин Крымскидин гъавадин космич-
еский къуватрин дивизиядин командир.

Белиж поселокдин 1-нумрадин юкъван школа
кутьяй Тагъир Ставрополдин маршал В. Суде-
кан тъварунихъ галай авиациядин высший воен-
ный училищдик экъечнай фена. Комиссиядин акуна
хъи, гададихъ вири делилар ава: хъсан чирвилер,
спортсмендин вердишвилер, буй-бухах, мягъкем
беден, самолетрал рикъел... Амма къаарар акууд-
на: “Гъажиев училищдиз къабулиз жеда”. Ву-
чиз? Гададин бейнидиз татай фикир хъанач. Га
гъисабдай яз, - месэлэдив миллетчиледи эг-
чунни. Амма гъакъыкъат масад тир. Комиссиядин
членри азас къурелди лагъана: “Ви нерик синих
квя, гъавиял ян къабулиз жеда”. Дугъриданни,
школада азас боксдин секциядиз физвай жаван-
дин нерихъ газф сеферра гъутар галуқънай ва
дуктуриз малум хъайи синихни анатнавай. Ихътин
кульп-шульздиз килинга, мегер рикъин мурад
гарув вугудани? Им рикъи къабулдай кар тушири.

Са юз алатаилар, жегъиль дагъви чин патав
хтайлар, комиссиядин членар тажубиледи азас
килигънай. Абуруз лезги гададин къиличи чизвичир
къван. Тагъира, га юкъуз бозницидиз фена, нер
операция ийизтунай. Месэла гъиле-гъил авазъял-
зай, гъавадал, бушлухрал рикъел илай ихътин диг-
рибаш гада къабул тавуна жедайни? Га икъ, нер-
ик синих кумачир штулвидикай Советрин Союз-
да тъвар-ван авай училищдиз курсант хъана. Ида-
лай гъуъзиниз Тагъиран умьурда кардиз, къул-
лугъдиз, рикъе авай мурадрэз манивал гузай
четинвилер, уламар газф хъана, амма абурай ам
утквемвиледи, итимвиледи экъечнай.

Генералвилин чин ганвай ватанэгъли Белиж-
диз хтанай ва багърири, дустари, поселокдин
агъалийри адан гъурметдай еке межлис къур-
мишнай. Га вахтунда за Тагъиравай авиациядин
военный училище хъягъун квехъ галас алакъалу
я лагъана, хабар къунай.

- Аваивал лагъайтла, чи тухумда летчикар
хъайиди туш, - къейдзава Т. Гъажиева. - Чидач,
вучиз ятла, зи бейнида датлана самолетри ага-
валдай ва за, фикиррай, самолетра аваз лув гуд-
дай. Абуруз рикъел гъавиял ян авиамоделрин
кружокдани машъул хъана, авиациядикай, маш-
гъур летчикрикай, космонавтрикай газетрайни,
къабрайни келна за. Школа кутьяйна, Ставро-

да къуллугъдайлани, Чечняда, Къиблепатан
Осетияда къиile фейи дявеин гъерекатра иш-
тиракдайлани, РФ-дин ПВО-дин Гъавадин воен-
ный академияда келдайлани, ам амай юлдаш-
риз чешне хъана. Къе ам стратегический авиа-
циядин дивизиядин командир я. Ихътин дережад-
диз хжак хъанвай ватандашар чахъ лап тимил
ава. Гъавиял яна Тагъир Минетулагъовичал
рикъин сидквайдай дамахзава.

Эхъ, Т. Гъажиеван вири умьур Ватандиз къул-
лугъ авунин вини дережадин чешне я. Ада жаваб-
дар къуллугърал вич къастунал къеви кас, халис
командир яз къалурна, Россиядин Федерациидин
оборонадин къудратлувал мяъкемаруник чехи
пай кутуна. Чи ватанэгъли неинки военный коман-
дир-генерал, гъакъ политический деятельни я. Ам
Астрахань шегъерда областдин военкомвиле эци-
гиз къан хъайила, миллетчияр азас акси экъечнай,
“чкадинди эциг тавуна, дагъустанви вучиз эциг-
завайди я?” - лугуз. И кардин патахъай чкадин
журналистдиз ада гайи интервьюда ихътин гафар-
ни ава: “...Эгер чна инлай къуллухъни государст-
водиз талукъ месэлэдив миллет ва я миллетчил
бинедаваз пъялиз хъайитла, им чи государство бар-
батън патал адан цлаз язавай нубатдин мих я.
Лейтенант яз визифайр эгчай ийкайтлашай за жу-
ван буржи лазим тирвал къилиз акуудзава. Са-
нални, са члавузни за государстводин итикар къул-
лухъ тунач, жуван хиве тур лап жавабдар вези-
фаяр къуллугъди, намусди истемишзавайвал,
Россиядин офицердиз хас тирвал бегъемарна.
Улькведин ПВО-дин къурулушдик кваз, Астра-
хандин областдин цавун бушлухрал хъунин рекъя
жавабдар кас тир чавуз зун маса миллетдин ве-
кил тирди садани рикъел гъанач. Командующий-
рини, жуван гъилик квайбуруни зазъурметзай,
зун кваз къзвай. Бес гила вуч хъанва?..”

Таг

Са шартни алачиз

Жамидин ИСМАИЛОВ, педагогикадин НИИ-дин Чехи къуллутъчи

ЕВРОПАДА дяве эхирдиз къвевай. Яру Армиядинни союзникрин армиирин ягъунри фашистрин къушунар тергизавай. Ятани Германиядих еке къуватар амай.

1945-йисан апрелдин вайца душманди Берлин галай патахъ са миллиондилай гзаф аскерар, 10 агъзурдалай гзаф тупар, минометар, 1500 танк ва маса яракъар, 3,3 агъзур самолет къватнавай. Ибурулай гейри, фашистри Берлиндинрагъэкъечдай пата сенгерар, дерин ва яргыя окопар, хандаклар, къанавар гъазурнавай. Ятани Яру Армиядин гъужумирин вилик пад къадай тақват Германиядих амачир.

Америкадинни Англиядин къиле авайбуру Германиядин меркездиз сифте чипин аскерар гъяжун патал гзаф эляյунар ийизвай 1944-йисан 15-сентябрдиз Эйзенхауэр фельдмаршал Монтгомеридиз къхенай: "Алай вахтунин шарт сад я - чи вири къуватар Берлин галай патахъ вегъин. Тади гъалда Берлин къачун. Им шак алачир шарт я". Британиядин къвед лагъай армиядин командир Демсиди, вичин аскеррихъ элкъвена, лагъанай: "Берлиндиниз фидай рекъе чун уруслий вилик хъана къанда. Тахъайтла, коммунизмдин азар Европада чкида"

Ихтиин планар къилиз акаятнан. Советрин командованиди эхиримжи гъужум акъл тукъурунавай хъи, душмандиз ял ядай мажал тежедайвал, герек ам са къурь вахтунда кукъвардайвал.

ССР-динин Америкадин ва Англиядин месляптар арада са шартни аваиз хъанвайди - Германияди военный, экономикадин ва политикадин рекъяй рей гун лазим тирди Советрин командирлиз хъсандиз чизвай.

Берлин галай патахъ гъужум авун патал Белоруссиядин сад ва къвед лагъай фронтирин къуватар гъазур хъанвай. Абурухъ галаз санал фашистрин галаз дяве тухуз Польшадин 1 ва 2-армиирин аскерарни гъазур хъанвай.

1945-йисан 16-апрелдин пакамахъ Яру Армиядин къушунар гъужумдиз фена. 40 агъзур тупунайни минометрай гузай цу чилер къарсурзай. Цавуз агъзурралди ракетаяр ахъайзай. Сигнал ганмазди, къуватту проекторринг эквери душманрин вилер бъуркъу ийизвай ва дяве физвай майдандиз экв гузай. Ахпа агъзурралди аскерар, офицерар, 6 агъзурдалай гзаф танкар гъужумдиз фена. Душман, вири къуватар желбна, вичи далу янавай гъар са чка хъуз алахъзай.

Белоруссиядин фронтирин военный Советди, аскеррихъ элкъвена, лагъанай: "...Ку вилик Берлин ква. Тади гъалда ам къачун къанда".

И вахтунда Берлиндин къиблединни рагъэкъечдай патари хъай Украинадин 1-фронтдин частари, Нейсе ва Шпрее вацларилай элячина, Берлиндиниз рехъ ачунахавай.

Берлин галай патахъ гъужум авунин ва шегъерда немсерин дестеяр кукъарунин важибул пай Белоруссиядин 2-фронтдал азалтзай. Абуру кеферпатахъяр гъужумзайва душмандин гзаф къуватар чипел желбнавай чи аскерриз еке къумек гузай.

Меркез хъун паталди фашистрин командованиди шефъердин күнейира чеб хъудай тадаракар тукъурунавай, "фольксштурмдин" отрядар гъазурнавай, цийи 12 армиядин къуватар Берлиндиниз вегъенай. "Эхиримжи инсан амай къван Берлин хвена къанда" - лугъуз эмирзайва фашистрин къиле авайбуру.

Берлиндиниз чи къушунар гъахъайла, ягъунар подвалра, къвалерин мертебайра, чилин къанник, майданрал, къучайра къиле физвай. 24-апрелдиз Белоруссиядин ва Украинадин 1-фронтрин аскерар Берлинда сад-садав агатна. Абурун гъалъядда немсерин 200 агъзур аскер, 2 агъзурдалай гзаф тупар, 300-далай виниз танкар гъатна. Берлиндин гарнизонни гъалъядда туна. Амма Берлин михъиз къачунвачир. Рейхстаг хъзвай еке къуватар амай.

Чи армия гъа са вахтунда союзникрин аскеррин къаншардиз рагъэкъечдай патахъни физвай ССР-дин ва Америкадин аскерар Германиядин Эльба вацлар, Торгай шегъердин районда гъалтна.

1945-йисан апрелдин эхиримжи йикъара ва майдин сифте къилера Берлиндал вири къуватралди гъужумна. Шегъердин дарматрин къвалерин къаварал югъ-къандавай, рапрапар гуз, чи яру пайдахар артух жезвай. Фашистрин къвалерин пенжеррай лаца пайдахар къеъел акаятзай. Им рей гунин лишан тир.

Рейхстадгин кукъвани Гъалибилин Яру пайдахар лепе гана. Рейхстадгин царал гъалибвал къячур аскерри чипин тъварар къеъна. И къинри Европадиз исляъвал гъанвайди тестикъарзай.

Германиядин чилел тухтай женгера Яру Армиядин 102 агъзур аскерди чанар гана.

1945-йисан 8-майдиз Берлиндин мукъув гай Карл-Хорстедда союзный армиирин командованидин векилри Советрин Союздин Маршал Г.Жукова, Англиядин гъавадин къуватрин маршал А.Теддера, Америкадин гъавадин стратегиядин къуватрин генерал К.Спаатса, Франциядин армиирин генерал Ж.Тассиньиди ва немсерин фельдмаршал Кейтела Германияди рей гунин гъакъиндай документдал къулар чигуна. 9-Май Гъалибилин югъ яз малумарна. ССР-дин Верховный Советдин Президиумди Гъалибилин югъ гъамиша риклер амукун патал "За Победу над Германией" медалдин гъакъиндай къарап къабулна. Ам 13,5 млн аскердиз ганва.

Берлин къачуник чипин пай Дагъустандин къегъал рухвайри ни кутуна.

Гъа икъ, Европада дяве къутягъ хъана, ани улквеяр Яру Армияди азадна, исляъвал, дуствал гъалиб хъана.

Насредин АЛИРЗАЕВ,
зегъметдин ветеран

Ери-бине Тагъирхурун-Къазмайрилай тир **БАЛАБЕГОВ Жавидин** 1938-йисуз (20 йиса авай же-гъиль яз) армиядиз тухвана. Карелиядз акътатай ада финнрихъ галаз хъай дяведа иштиракна.

И дяведай ам, хер-къацл алачиз, амма телефонилер, гужар акуна акаятна!

Жавидина 1939-йисан сентябрдиз Украинадин Рагъакидай пад азад ийидай женгера иштиракна. Къунши Польшада Гитлеран чапхунчийри инсафсуз жэнгер къиле тухзвай 1940-йисни акаятна. 1941-

гъана чаз эверай ван хъана: "Дмитрий! Командир!". Элкъвена килигайтла, чи къаншардиз юкъван буйдин, хурудал Игитдин Къизилдин гъед алай эгъли итим къвэза. "Вася, Ва-силий! Живой?!" - адан хурудиз хадар хъана Жавидин.

Абуру хвешила чи чеб яръалди ахъай тийиз шадвална. Хабарарни къвэзай "Вун гъинай? Гъина яшамиш жезва? Квел машгъуль я?"

Къизилдин гъед медалдиз вил яна, Дмитрия жузуна: "Мус гайди я, квяй?

- "Гъик! - аламат хъана Вася. - Гъа душман авай патаз чун къведенни яракъ газ Днепр вацлай экъечдайла, немсерин гъужумрзиз жаваб гуз, чибур агаъдалди, Букрин тъвар

Ажайиб къисметдин инсан

йисан гатуз Жавидин армиядин жергейрай ахъайна. Лъвовдай Дербентдиз къван билет гвай Жавидин поезддал вил азлай акаъвазнавай. Амма къвализ хтун къисмет хъанач. Жавидин, гвардиядин сержант Дмитрий Донской яз (галай юлдашри, командирри викъегъвиял Жавидиназ Дмитрий Донской лугъуз хъанай) Ватандин Чехи дяведин яцла гъатна. Жавидинакай танкар тергдай 45 мм-дин улчимедин яракъдин, ахпа гъахътин яракърин батальондин командир хъана, 1944-йисуз ада, 76 мм-дин улчимедин тупунин командир яз, дяведин эхирдадли жэнг чигуна.

Жавидинан викъегъвиликий ада ганвай шабагъри шагъидвалзава: Верховный Главнокомандующий Сталинан къул алай са шумуд грамота, къве Яру гъед орденар, "Дирибашвиял", "Варшава азад авунай", "Берлин къачунай", "Германиядал гъалиб хъунай" медалар. Адал пудра хирер хъана, эхирим

жиди - Берлин къачур юкъуз.

1946-йисан февралдиз ам вичин ватандиз хтана. Ада Дербентда поезддин мастервиле, Красно-Самурский сельподза завмаг яз, Ворошилован тъварунхъ галай ба-лугъчиллил колхозда, леспромхозда гъакъисагъвиледи къважна.

Дяведин женгерикай ада лап

къери съзъбетдай. Садра, гъикл ятлан, душманъшдай хъиз, Балабегова вич Советрин Союздин Игитвили тъвар гун патал къалурайда-кай съзъбетнай. Амма гъина, ву-чиз яцла лагъаначир.

- Вахтар алатна. 1953-йисан гатуз зун, - рикъел хизва ада къала къхъе Мурат Муратханова, - зи диде ва Жавидин Сталинграда авай зи стха Хсеназ (ада, эцигунардай инженер яз, немсери барбатнавай Сталинграда эцигуналр къважа-зуван) мугъман хъана. Фенчунин базардиз. Чун, тади квачиз, базарда къекъвевай. Садла-

алай дяведин майдан хвейила, къалурай къегъалвиял. Мегер ви рикъел аламачни, командир?.. Гъахъ лагъайтла, идалай гъуѓу-нин душманри чи къилел гъуллей-рин ахътин хар къурнай хъи, чун накъварик акаятна. Амма са живи чан аламай чун накъварикай са гу-жундзи азаднай... Чаз Советрин Союздин Игитвили тъвар ганвайди госпиталда чир хъана. Командир, ваз гъед ганачни? - хабар хъкуна Васяди.

"Ваъ, чаз ганач", - сефилдиз жаваб гана Дмитрия. "Мумкин я, ви тъвар Игитвили тъварлай, штабда фамилияни Дмитрий Донской тъвар какадарна, къил акаятнан. "Лап жедай кар я, - къунер чу-къвена Дмитрия. - Зи са шумуд грамота гъагъ Балабегов Жавидин, гъагъ Дмитрий Донской тъварлай аз хтана. Гъа и карди манийвална заз Игитвили тъвар гуниз. Вучда, дуст Вася, къилинди, чун гъалиб хъана ва чал чан алама...

Тарсара - дяведикай

Сегъерханум ОСМАНОВА

Жув дяведилай гъуѓу-нин Тарсара дидедиз хъанатани, дяведин гужарикайни цаярикай, магърумвилерикай зас тимил чидач. А залум дяведиз буба ва я хва ракъур та-тур хизан бажагъат ама. Чи чехи диде йифериз гъикл шехъдайтла, рикъелай фидач. Ада мукъвал-мукъвал, чи, аялрин, къилелай кап алдатис, лугъудай: "Вили къвани амуку тавур балаяр..."

Ватан хъуз советрин вири хал-къар сад хъиз къарагъана. Гъавилия инсаният фашизмдин тъгъу-ндин къузни хъана.

Дяведин ялав чи хизандихъни галукуна. Зи ими Къазиев Ваъба Кавказ патал женгер чигуна. Ам Ростовдиз къван фена, къизгъин женгера гел галаачи къважна.

Адалай гъвечи сяха Къази мукъва-къилийри фронтдин рекъе твадайла, жегъил хайи хурухъ - ватандихъ элкъуна, яргъалди килигна, ахпа чилелай са гъаб на-къвар вичин къултудиз вегъена, рекъиз экъечнай, рикъел хизва яш-лубуру. Ам дяведин эхиримжи йисаралди саламатдиз амукуна. Икъ хъунин себеб, за къатлувайвал, ам вири четинвилера завалрикай хвейиди гъа рикъин патав къултуда хвейи хайи на-къварин гъаб я.

Зи апай Тарикъули Османов минометрин батареядин командир. Женгера къалурай къегъалвилерай ада яз Яру Гъед орден гана. Дяведай хтайдалай гъуѓу-нин ада

жедатла, адан «Ракъинин муг» роман къелайла, хъсандиз гъавурда акаяд.

Алай вахтунда тапан политологи дяведин нетижайриз чипин сяягъдин къиметар гузва, тарих цийи къилелай хъин хъийиз алахъзай. Европада чеб азадай чи къегъал аскерриз хажнавай памятникар са къатда чукъурзава. Украина-нада лагъайтла, ачухдакз Гитлераз къуллугъай бандеровчияр игитар хъиз къалурзава...

Ихтиин шартлара чи, яшлубурун, къилин везифа жегъилриз ва мектебра келзамай школъникирз къегъал буйрарин игитвили ирсиникай галай-галайвал дерин чирвилер гуникай, неслар а чешнейралди тербияламишункай ибарат я.

Тарсара акалтзайвай неслирлиз халисан ватандашвилин, игитвили тербия ва чирвилер гун патал за жувахъ авай вири мумкинвилерикай менфят къачува. Жаванриз ватанпересвилин тербия гудай тахквай эсера чи писателри ва журналистри тимил къхъенвач. Абурун арада Къ.Акимован, М.Жалилован, З.Жабраиловадин ва масабурун эсера ава. Абур асуул гъисабдай авторри дяведин ва дяведилай гъуѓу-нин йисарин вакъиайриз талукъарнава. Иллаки аялрин къисметтар айсара заланбур хъайдал шак алай.

Фашистрин Германияди чи ватандал вегъельла, Къурбан Акимован, гъакл дала патани фу булвиледи авачир. Гъар са къусунин, чуълда, никъе, хармандал тенилдин гъар са къилинин иесивал авун лазим тир. Гъа ихтиин краяял яз акур шаирди къенвай эсэр мектеба келайла, аялрик фу хъунин, ам гъасилзавай инсанриз гъурмет авунин къетлен гъиссер акатзава.

Эхъ, чи къенин югъ саламатди хъун патал буйрар къачур Чехи Гъалибилин метлеб садранниси улариз жедач...

Мегъамед Оружеван - 60 йис

Мерд Али ЖАЛИЛОВ

Лекъре цава чан гуда лугъуда. Игит касни яргъалди яшамиш жедач. Дағъустандин классик Омарла Батырахъ игитдикай ла-гъянвай ихтиин келимаяр ава:

Игитдин рехъ куьрув я, -
Гудач пара Аллагъди.
Терг тавуртла душманри,
Суьргуында ам пачагъди...

(Таржумачи - М.Али)

Аламат я, саки 150 йис идалай вилик ла-гъянвай келимаяр ятлани, абур вичикай чун инал раҳазвай касдин къилихирив, кардив, къур-шаҳдив, къисметдив акъван къазва хъи, гуя ша-ириди вичин царап гъя и кас акуна теснифна.

Ваъ! Акунач абур чеб-чпиз. Амма игитар вири девирра, къилихрал, къисметрал гъалтайла, сад-садауз ухшар жеда.

Мегъамед Оружевич ОРУЖЕВАН бубадикай - Оруж Ярагъимовчак 2001-йисуз а касдин 70 йисан юбилейдиз бахшнавай "Рыцарь правопорядка" ("Къанун-къайдадин рыцарь") ктаб акъуднава. "Юпитер" чапханада. Адаз умъур гун патал зегъмет чугуналди, бубадихъ галаз санал къалахай, дуствилин алакъаяр хвейи цудралди ксарин шикилар, рикъел хкунар, шагъидвилер къватлайди хва Мегъамед я. Бубади саки 40 йисалай виниз къанун-къайда хуъдай органра къалахна. Инсанрин патай анжак алхишарни тебрикар къа-занмишна. И кар, инал тъвар къунвай ктаб къе-лайла, чир жезва.

яратмишдайбуруз санал къватл жедай, месэ-ляяр веревирддай къул тукъурнавай.

Лезги ватандин садвилин хъиз, ам адада-девлеттар хийирлувиленди ишлемишунин, яни чи хулерал, саларални багъларал, ята-рални тамарал чан хуунин, абурун къайгъуда хуунин терефдар тир. "Фан-Су" - хъвадай хийирлу цин чешме инсанрин сагъламвилин къуллугъуда эцигун патал къайгъу чукурди гъям яз чида чаз.

Къанун-Къайда хуънин Къагъиман

Хцини бубадин рехъ давамарна. 1982-йисуз ада ДГУ-дин юридический факультет акъалтларна, ява йисалай республикадин прокуратурда жуъреба-жуъре къуллугъурал хъана: стажердин, прокурордин къумекчидин, райондин прокурордин заместителдин, 2001-2013-йисара - Махачкъала шеъгердин Советский райондин прокурордин. И девирда ада тайин тир дережаярни къазанмишна. Юстициядин старший советникдин чиндин агакъяна. Жуъреба-жуъре наградалярни, пишкешарни къачуна.

Мегъамед Оружеван тъвар гъахъвал, за-кондиз мұттыуғывал, намусдиз михъивал, руғынан хцивал, халъкъдин гъар ийкъан къай-гъуйриз мукъивал, архавал хуъзвай кас яз машгъур хъана. Меркезда ам чин тийидай лезги бажагъят авай. "Лезги газет" лагъайтла, ада неинки вичиз, гъакъл санал къалахзавай вири лезгийиз, хуъре авай мукъвабурунни къиз-вай. Газет хъын тийизвай лезги ада саймиш тавурдини чаз чида.

Гъахътин дуьшушри ихтиин чаларални чан гъяни:

Вуч гаф ава къилихдиз -
Кутаз жедач синихдик.
Милливилин дамарар
Хуъза хци лайхдиз!

Бубадикай къиенвай хътин ктаб, белки, хцикайни къиз жедай. Гъадазни гъа са тъвар - "Рыцарь правопорядка" гуз жедай. Эхъ, викъел бубадихъ викъел хва хъун - дамахлу кар я!

Мегъамед Оружевич заз газа мирактара патавай акур хва я. Иллаки чи халъкъдин "Сад-вал" гъерекатдик юзун квайла. Ам, закондин къаравулчи - къуллугъучи гъахъунин, халъкъдин къисметар гъахъувилелди гъялунин, къеввайди къевяякъ акудунин, зайдифдан гъиль къунин терефдар тир. Шайр, гъикаячи, фольклорист Абдул Фетяга Мегъамед Оружеван гъакъиндан гъакъван таъсирдай очерк, тебрикин чалар къхейдини чи рикъел алама. Оружев гъакъыкъи Шарвилдин неведив гекъигнавай.

Гаф квайтай чкадал лугъун: Мегъамед Оружевича яратмишдай лезги интелигенциядин вири векилрихъ галаз сих алакъаяр хуъзвай. Вичин хуси "Фан-Су" шадвилерин залда

Мегъамед Оружеван - прокурордин гъакъиндан СССР-дин КГБ-дин гъурметту къуллугъчи, РФ-дин ва РД-дин лайиху юрист Сфибуба Юсуфович Сфиева винидихъ тъвар къунвай ктабда лагъанва: "Оруж Оружевани адан умъурдин юлдаш Лариса Антоновнади акъалтлай лайиху веледар къвачел акъалдана, тербияламишна, умъурдин шегъредал акъудна. Абурун арада Мегъамед Оружевича - Махачкъаладин Советский райондин прокурорди къетлен чка къазва. Гылкъ хъиз, ада чи республикадин меркезда къанун-къайда мяъкемариз, тахシリкарвилерихъ галаз женг чуѓуваз, чехи къуватар серфзаза".

Ичин тарцивай яргъяз аватдак, лугъузва халъкъдин мисалда. Мегъамед Оружевича а мисалдин хъахъвал вичин умъурданди субутна.

Къакъан дагъларал цифер газа къватл жедай адеят я. Муркълар - живерни абурун фад ва газа къвада.

Мегъамед Оружевичан къисметни гъахътиңди я. Садавайни субутиз тахъай чулав бүтгентик куналади, пехил ксари ам вичин рикъел ада къуллугъдивайн, гъуѓуынлай, чна фикирзайвал, умъурдивайн фад къакъудна.

Алатай йисан февралдин ваца ам денбедин галукуй запум азарди эбди яз а дуль-нъядиз хутхана.

Амма къегъал хцин руѓудин къамат садранчи рикъел алатдак. Адан 60 йисан юбилей дустари, хизанри вич галализ кыле тухузва.

Жуwan гъилик квай чарапик къекъедайла, заз Мегъамед Оружеван тъвар алай са ширини гъятна. Ам компьютердал къватлана, вични "Къве сеферда чандал хкай Лезгистан" ктабдин автор, генерал Мульгуудин Къагъиманован экъу къаматдиз бахшнава. Ана ихтиин царап ава:

Гъажи Давуд, Фетали хан
Чи неслирин дамах я.
Вири халъкъар авур гъеरран,
Лезгистандин дамах я...
Къенин юкъуз чаз герек я
Көз тешпиз тир регъберар.
Анжак садвал чаз къумек я,
Мягъкемардай сенгерар...

Заз чиз, и гафар Мегъамед Оружевичан веси хъиз я. Вични халисан руѓудин регъберрикай сад тир...

Ватанпересвал

Цийи ктаб Шарвилдин руѓ...

Гъаким КЪУРБАН,
филологиядин илимприн доктор,
профессор

Гъар са цийи ктаб акъатун, акун, гъилье къун, келун гъамиша шадвал я. Эгер ам ви миллетдикай, адан тъвар виниз хажазвай зурба инсандин - къагъимандикай, пагъливандикай, алимдикай, заридикай ва я устаддикай ятла, ви шадвал са шумуд къат артух жеда.

Зак и сеферда къетлен шадвал кутунвайди чи девирдин тъвар-ван авай шаир, гъикаячи, публицист **Мердали ЖАЛИЛОВАН "Шарвилдин экъу руѓ"** ктаб я. Ам "Мавел" чапханади виле акъадай, гъиле къаз кълан жедай гъузел кла-лубда аваз акъуднава.

Ктаб къуд паюнай ибарат хъанва: "Асирий атайди", "Шарвилли" эпосдин давам жезва; "Шарвилдин невеяр". Гъар са паюнай "Шарвилли" эпосдин са тереф, гъэр са терефдин жанлу гелер, лишанар акъавза.

Сад лагъай паюна кирамди (авторди) эпос чи милли литературадин тарихда сифте яз дериндай анализ авунва, ада ктабдин пудай са пай (9-128-чинар) къунва.

Келзавайдаз Шарвилдин игитвилер (абурукай чун инал раҳазвач), пагъливандин къанажакъ (Шарвилдин милли къанажакъ хас я), халъкъдин адептар (аялрин къугъунар, жегъилрин межлисар, меҳъярар, суварар, мелер, йикъер...), къадим заманадин гелер акъавза. Эпос шириратдин жуъреда (жуъреба-жуъре ульчмейрин, рифмайрин кла-лубар ишлемишна) теснифнай эсер я: ам халъкъдин чалал теснифнава, гъавилия адак газа къульне гафар, ранг ядай гафар, мисалар, тик-ронарнан ква.

Ихтиин анализдин нетижада келзавайдаз "Шарвилли" эпос яргъал, къадим асирий атайди тестикъ жезва.

Паюнин эхирдай кирамди ктабдин сифте къиле эцигнавай - "Чаш Шарвилли-къагъиман авани? Ам чаз герек яни?" супариз акъалтлай куьру жаваб гузва: "Са шакни алачиз!" (125-ч.).

Къвед лагъай паюна "Шарвилли" эпос халъкъдин умъурдиз, медениятдиниз ва тарихдиз, милли сувар хъиз, гъахънавайдакай сүгъбетзава. Цийи сувар гъар йисуз Ахъзъя, Шарвилдин ватанда, къиле физва. Ам халъкъдин милли суваррикъ къилинди хъанва: суварин мярекатрик Дагъустандин халъкъарин векилри иштиракзава; суварин машгурувал йис-сандавай артух жезва; нетижада адан умъур 20 йисалай алатзава, ам мадни давам хъунал шакъалач.

Пуд лагъай паюнай малум жезва: "Шарвилли" эпос, ам акъатай сифте ий-

къалай-йисалай эгечина, давам жезва. Кирамди Шарвилли хътин къагъиман хчин иви квай, ватанперес руѓъ квай, халъкъдин азад умъур патал газа зегъметар чуѓур, еке агалкъунар къазанмишай рухвайрик Гъажи Давуд, Яргъ Мегъамед, гъуѓуынин асирийин игитар кутазва.

Шарвилли ва адалай гъуѓуынин де-вириин къагъиманар, абурун ниятар ва гъерекатар сад-садав гекъигуни, къилинди, алакъалу авуни, абурун сад-садан давамун яз къалуруни кирамдиз А.Агъаеван "эпосдин игитвилелай гъакъыкъи игитвилерал гъидайди" фикир раиж ийдай мумкинвал гузва (180-187-ч.).

М.Жалилован фикир давамарна, инанмишдаказ лугъуз жеда: Шарвилдинни къагъиман рухвайрин арада гъамиша Тебии алакъа хъана ва гилани ава, вучиз лагъайтла къагъиман рухвайрик я, къагъиман дидейри хада, къагъиман бубайрик жеда.

Къуд лагъай паюнай чаз Шарвилдин къагъиман рухвайрик авайди акъавза. Инал Ахъзъя ва Усуря хъайи, авай ва гилани амай Шарвилдин миресрин тъварар къунайтла, мадни хъсан жедай. (За 2004-йисан 14-иулюдиз "Лезги газетдиз" "Къуй Шарвилли хътин инсанар мадни газа хъурай!" макъала акъуднай).

Келзавайдаз ктабдик акатнавай ши-килрай Шарвилдин художникри (Марат Байрамбекова, Мелик-Мамед Агъабалаева ва Шагъмардан Шагъмарданова), артист Ибрамхалил Рамазанова (адал фадлай "Шарвилли" тъвар акъалтнава), муаллим Гъамидовна арада-дай гъанвай къаматар акъавза: абурун сад-садав гекъигдай, чин фикирар ве-реверирид ийдай мумкинвал жезва. Нетижада Шарвилдин къамат мадни жан-луди жезва, ада инсандин бейнида мягъекм чка къазва.

Ктаб литературадинни публицисти-кадин жанлу чалал къиенва: ранг ядай гафар, синонимар, антонимар, тешпи-гъяр, звер гүнин предложенияр, эпосдин чуќар ишлемишнава.

"Шарвилдин экъу руѓъ" ктабдикъялриз ватан ва халъкъ къанадай, къагъиманнилини тербия гудай еке къуват ава. Ам чалан, литературадин ва тарихдин гъар са муаллимдиз герек ктаб я. Ам, тарсара хъиз, мектебдилай къе-цени тухудай къалахда ишлемиш жеда.

М.Жалилован ктаб тамам ахтар-мишун я. Ам хъын патал кирамди цуд-ралди алимирин (Гъ.Абдурагъимов, А.Агъаев, Гъ.Гашаров, А.Гъаниева, Н.Капиева, А.Мирзебегов ва мсб.) ктабар ва макъалаяр, зарийрин (И.Къадимов, З.Ризванов, Н.Самуров, А.Фетягъ, Д.Шерифалиев ва мсб.) художест-венный эсерар ишлемишнава. Кирام вичин къалахдив икъ эгеччуни "Шарвилли" эпосдик мягъекм пунар-бинеяр, гъилер-къавачер кухтазва. Нетижада эпосдад алай чан са шумуд къат хкаж жезва.

Тикрарин: М.Жалилова вичин ктабда "Шарвилли" эпос литературадин илимда сифте яз вири терефрихъай, алими хъиз, критики хъиз, тарихчи хъиз, ахтармишнава. Шарвилли чан алай пагъливан хъиз, экъу руѓъ авай инсан хъиз къалурзава. Гъавилий Шарвилли тек туш, адан гъуѓуынна къагъиманрин, къеъларин, устадрин циргъ ава.

Чаз Шарвилдин чан алай къамат къалурзавай илимдинни литературадин, публицистикадин жанлу эсер "Шарвилдин экъу руѓъ" теснифай, Шарвилдин къагъиман къамат къалурзавай ктаб акудай Мердали Абдулазизович Жалиловаз аферин!

Селим Устарович Керимханов - 90 йис

А.М.АГЬМЕДАГЬАЕВ,
РД-дин хуърун майишатдин лайихлу
работник

Селим Устарович КЕРИМХАНОВ Мегъарамдхуърун райондин Билбилирин хуъре лежбер Устаран хизанды 1930-йисуз дидедиз хъана. Хуърун юкъван школа акъалтларай жеъиль, вичихъ авай чирвилерин сергъятар мадни геъеншарунин мураддалди, Дербент шеънердин педучилищедиз гъахъна. Савадлувал хажунин рехъ С.Керимханова идалди акъалтларнач. Ам Дагъустандин хуърун майишатдин институтда агрономиядин факультетдик экечнә. Институтдин руководстводи, жеънидихъ авай дерин къатунар ва алакъунар фикирда къуна, ам вуздин комсомолдин организациядин секретарвилен тайнарна. Яру дипломалди институт акъалтларай жеъиль пешекар, факультетдин деканатдин теклифдалди, гъя ина чилер ахтармишунин ва лежбервал къиле тухунин умуими месэлайрал машгъул жезвай кафедрада ассистент яз къалахал къабулна. 1957-йисан декабрдиз ам СССР-дин АН-дин В.Б.Докучаеван тъварунихъ галай чилер гарари ва ятари тухунин месэлайрал машгъул институтдин патав гвай аспирантурадиз гъахъна ва профессор С.С.Соболеван реъбервилек кваз чилер цери тухунин темадий 1961-йисуз диссертация хвена. Жеъиль алимдиз ДагНИИСХ-дин директор Ф.Г.Кисриева накъвар ахтармишдай отделдин начальниклииз эвер гана.

на. Къейд ийин хъы, абурукай къуд монографияр тир. Ада, илимдин гъар са рекъерай гъазурай къалахиз килгина, 1980-йисуз ВАК-ди хуърун майишатдин илимрин докторвиллин тъвар ганай. 1982-йисуз КПСС-дин обкомдин теклифдалди, ам Дагъустандин хуърун майишатдин проектин ва ахтармишунрин стансиядин директорвиле тайнарна.

Ада стансиядиз регъбервал гай иисара тешкилнавай къалахди акваз-акваз хъсан нетижаяр гуз этчнә. Стансиядин пешекарри

Хайи чилиз бахшнавай уъмуър

1962-йисуз ам, СССР-дин Гъукуматдин къаардалди, накъвадин бегъернувал ахтармишдай са десте пешекаррихъ галаз ва и дестедин начальник яз, Гвинея ва Сомали республикайриз рекъе тунай. Абурун вилик эцигнавай везифа чилерин накъвадин ва агромеханический ахтармишунар къиле тухунай ва гележегда илимдинни баянрин системаяр ва миянардай шеъэр ишлемешун патал лазим планар түкъуреникай ибарат тир. Ида и республикайрин чилерин берекатувал артухариз күмек гун лазим тир. ДагНИИСХ-да къалахазавай иисара Селим Устаровича накъвадин генезис-географиядин, физикадин, микробиологиядин, биохимиядин, гъакъни чилер ацахъунин месэлайрал машгъул лабораторијар арадал гъанай. Почвоведенидин отделдин начальник яз, ДагНИИСХ-да къалахай 24 йисан вахтунда ада Дагъустандин сифте сеферда яз республикадин вири мулкунал накъвадин еридиц талуък районирование къиле тухвани. Дагъустандин чил дузыдаказ ишлемешунин месэлайри Селим Керимханован фикирда гъамиша къилин чка къурди я. И месэлайра гъялун ва абурукай менфят къачун патал ада Дагъустандин дагъларин ценерив гвай чайкин накъварин агропроизводственный дестеяр түкъурнина. Адан гъилерилай Дагъустандин накъварин еридиц, экологиядин, кфетлу шеъэр кваз хууниз талуък ва са жерге маса ахтармишунрал бинеламиш яз түкъурнавай картаяр фена.

Идалайни алава яз, Дагъустандин хуърун майишатдин илимдинни ахтармишунрин институтда къалахазавай иисара С.Керимханова цүд пешекардай ибарат тир алимирин десте тешкилна. И дестеди Дагъустандин мулкара, жуъреба-жуъре районин чилерал, гъар йисуз 50 агъзур гектардив агаъкъа ахтармишунрин къалахар къиле тухванвай тъвар-ван авай алим тир. Ам илимдин конференцийира иштиракун патал мукъвал-мукъвал къецепатан түлквейриз командировкайризни фенай. Идалди, са шакни алачиз, ада вичин тежрибани хажжавай. С.Керимханова Дагъларин түлкведин общественный уъмуърдани активнидакаш иштиракна.

Адакай Вириорсиядин тъбиат хуънин обществодин Дагъустандин Советдин Президентиумдин член, Вириосоздин накъварин ерилувал ахтармишавайбурун обществодин Дагъустандин отделенидин председатель хъанай. С.Керимханов гъукуматдин къве медалдинни грамотайрин, СССР-дин ВДНХ-дин буърунждин медалдин сагъиб тир. Ам "ДАССР-дин лайихъу агроном" лагъай чехи тъварцизни лайихъу хъанай. Селим Устаровича Дагъустанда хуърун майишат вилик финик чехи пай кутуна. Ада арадал гъайи проектийни схемайрикай ва адан къелемдикай хкатна чапнавай илимдин къалахрикай къени хуърун майишатдин месэлайрал машгъул тир алими еке менфят къачузва.

Техилни ава, салан майваярни

Хазран Къасумов

Сулейман-Стальский районда хуърун майишатдин асул хилер вилик тухунин муниципальный программаяр кардик ква. Абуру уъмуърдиз кечирмишуни хъсан нетижани гузва. Идан гъакъиндай ихътин рекъемри шагъидвалзава: алатай йисуз района 5710,7 тонн техил, 12322 тонн ципшиш, 19234 тонн емишар, 34020 тонн салан майваяр, 5600 тонн картуфар гъасилна ва къватл хъувуна. Вири и рекъемар 2018-йисуз къватл хъувур бегъерин къадаррлий хейлин гзаф я.

Муниципальный программайрин менфятувал къалупурн яз къенин маъкалода зас магъсулдарвилай ва майвачивиликай къилди раҳаз къланзва.

2019-йисуз района, санлай къачурла, 2361 гектардай техилар къватл хъувуна. Гъар са гектардин бегъерлувили, юкъван гъасилдали, 23,8 центнер тешкилна. Хуърун майишатдин карханайри, лежбервилинни фермервилин майшатри ва арендатори алатай йисуз, ча винидигъ къейд авурвал, 5710,7 тонн техил къватл хъувуна.

Гзаф маса муниципалитетрилай тафаватлу яз, района бубайрин девирра гъасилз хъайи гзаф менфятул нямет тир нехв цазва, адан майданар йисалай-суз артухарзва. Икк, аллатай йисуз района 296 гектарда нехв цанвай. Анирай 621,6 тонн нехв (гектардай 21 центнер) вахчуна.

Лагъана къланда, нехв чқадал гъялзва, члахар къапара туна маса гузва. Миҳъи нямет тир нехуъхъ, адакай регъвенвай члахарихъ неинки района ва республикада, гъакъ яргъарани муштеририян патай еке игътияж ава.

- Аладай йисуз беъзер патал райондин карханайри, лежбервилинни фермервилин майшатри ва арендатори 2100 гектарда зулун магъсулар цанва, - лугъуза района хуърун майишатдин ва сурсетдин управленидин начальник Мегъамедзагъид Бабаева. - Анирай магъсулдарар иесивиледи гелъвезза. Идалайни гъйри, гатфарихъай техилар цадай чилерни гъазурнава, бес къадар тумарни чқадал ала.

Муниципальный программадин бинедаллаз района магъсулар қазвай майданар йисандавай-суз артухарда. И кар патал гъунепатан хуъерин ва дагъдин участокрикай менфят къачуда, чурухъан чилер магъсулрин никлериз элкъурда.

Райондин хуъерин агъалияр салан майваяр гъасилунал фадлай машгъул я. Виликдай абуру майваяр (асул гъисабдай помидор) ачух майданра қазвай. Хуърун майишатдин карханаяр хъиз, и кардал гзаф къадар арендаторарни машгъул тир. Абуру салан майваяр 350-400 гектардин майданра қазвай.

Эхиримжи йисара салан майваяр, асул гъисабдай, районда теплицайрин майишаттра гъасилзва. Абуру Даркүш - Къазмайрал, Цийи Макъарал, Герайханован хуъре, Эминхуъре, Къасумхуърел ва маса хуъера кардик ква.

Санлай къачурла, алай вахтунда района теплицайрин 13 майишат кардик ква, абуру 10 гектардин майдан къунва. Гележегда ихътин майишатрин ва абуру къунвай майданрин къадар артух жеда.

Алатай йисуз района 1080 гектарда салан майваяр, 94 гектарда бустандин няметар ва 280 гектарда картуфар цанвай. Анирай тарифлу бегъерарни къватл хъувуна.

Алатай йисуз лежбервилинни фермервилин са майишатдин ва къилдин 3 карчидин теплицайрин майишатра (саки 3,5 гектарда), салан майваяр гъасилнча. Гъакъ хайила алай йисуз гъасилзай майвайрин къадар хейлин гзаф жеда.

Майвачивиликай раҳадайла къейд авун лазим я хъи, Герайханован хуърун майишатдин метлеб авай чилерал теплицайрин зурба комплекс эцигнавай. Анирай тарифлу бегъерарни къадар артинарава.

Винидихъ гайи мисалри къалурзва хъи, хуърун майишатдин кар алай амай хилер хъиз, района магъсулдарар ва майвачивалини вилик физва. И кардиз муниципальный программайрин цадай чилерни гъазурнава, бес къадар тумарни чқадал ала.

Менфят къачун теклифзава

Эхиримжи вахтара Дагъустанда къвердавай гзаф абонентри ишлемешнавай газдин гъакъи къаляй къецел экъечи тавуна гудай къайдадикай менфят къачузва. Икк, 2020-йисуз республикадин 2 агъзурдалай гзаф агъалиири и кар къилиз акъудун патал лазим "Хусси кабинетда" регистрация авунва, сервисди къалахиз башламишайдалай къулхъ лагъайта, газдин 33 агъзур муштериди ам ишлемешзава, хабар гузва "Газпром Межрегионгаз Махачкала" ООО-дин пресс-куллугъуди.

Къулай тир онлайн-сервисдикай менфят къаҷузайбурун къадар гзаф хъун, гъавурда тзвавайвал, и къайдадихъ са жерге артуханвилер хъун, къилди къачуртла, ада вахт къенят ийидай мумкинвал гун я.

Икк, ишлемешнавай газдин гъакъи гунин сенрежем вини къил пуд декъикъада тамамариз жезва. Эгер и кар нетижалудаказ къилиз акъудиз алакъайта, абонентди къалурнавай электронный адресиз электронный чек хъведа.

"Хусси кабинетди" абонентриз лицевой счет авай гъалдикай тамам делилар къаҷудай, ишлемешнавай газдиз талуък яз буржар алани, алачин чирдай, газдин счетчикин рекъемар агаъкардай, газдин гъакъи нагъд пул галаҷиз гудай, квитанцијар чапдай, выпискар түкъурдай мумкинвал гузва.

И кар патал www.mkala-mrg.ru сайтида авай "Хусси кабинетда" регистрация авун, я тахъайта мобильный телефонин къумекъадли "Зи ГАЗ" приложение ачухун (iOS ва Android системаяр патал фикирда къунвай) бес я. Хусси кабинет гъакъи агъдихъ галай ссылкадай ачухиз жеда: <https://моигаз.смородина.онлайн>.

"Газпром Межрегионгаз Махачкала" ООО-ди рикъел хизизайвал, ишлемешнавай газдин гъакъи вахт-вахтунда гун - им гъар са муштериди чарасуздаказ авуна къланзва кар я. Эгер касди газдин пул къвед ва мадни гзаф варцарин вахтунда ганвачтла, закондин бинедаллаз, газданди тайминарзай идарадиз ам газдин сетдикай атудай ихтияр ава. Идаради къейдзавайвал, къватл хъанвай бурж тамамдиз тагуникаини муштери газдикай магърумарун патал себеб жезва.

Хазран КЬАСУМОВ

Сулейман-Стальский райондин кыил Нариман Абдулмутилибов меценат, инновациядин чешнедин школадин учредител Марат Шайдаева халас гүрүшмиш хъана ва абуру муаллимрих галас санал Цмуррин юкъван школа идалай къулахъ вилик тухунин месэләяр веревирдна. Кылди къаччуртла, аналтарсар гүнин къайдаяр лап хъсанарунин, тамамвилыхъ агакарунин, цийи технологияр кардик кутунин, цийи къайдадин образованидин гъавурда хъунин, материально-технический база хъсанарунин месэлайриз килигна.

Къейд ийин хъи, карчи Марат Шайдаева 120 аялдиз келдай чкаяр авай инновациядин школа эцигна, райондиз багъышна. Школа алай аямдин кабинетралди, тадараракралди тъмин я. Цийи чешнедин школада къулахън патал маса хуерьерай ва районрай муаллимриз теклифна. Абуру патал 9 квартирадин яшайишдин къвалер эцигнава. Алай ийисуз школада 61 аялди келзава, 32 муаллимди къулахъзва.

Школа алай аямдин тадараракралди тамамвиледи тъмин я, яни школа хъсан еришралди виликди тухудай шартлар ава. Чаз къланзавайди нетика я. Гъа ихтиин фикир меценатдихъ, школадин колективдихъ ва райондин руководство-дихъни ава. Марат Шайдаева къенлай кулухъни къулахъда ва келунра тафа-ватту жезвай муаллимарни школьникар ашкъилимишда. Адахь школадиз Россиядин лап хъсан муаллимриз теклифдай фикирни ава.

Цийи чешнедин школа вилик тухункай рахадайла, гүрүшшада муаллимри къеид авурвал, "Мергъяматлувилин тлатилар" проектдихъ галас къадайвал, алатай келунин ийисуз Марат Шайдаева Цмуррин юкъван школадин 25 аялдиз Москва шеъзердиз экспкурсия тешкилна. Школьникар "Космонавтика ва Авиация" центрадиз, ВДНХ-да кардик квай Космонавтиcadин музейдиз, Гъалибилин паркуниз, Измайлловский Кремлдиз, Фан музейдиз, Планетарийдиз, Кремлдин Чехи двореңдиз, Москфильмдиз ва тамашуниз лайхху маса чкаяриз фена.

Марат Шайдаева лагъайвал, цинин ийисуз каникуларин вахтунда адахъ 25-30 келзавайдаз Кеферпатан меркез Санкт-

Чешнедин мектеб

Келзавайбурун арада маса хуерьерай, гъбурукай яз Къасумхъурелай тир аяларни ава. Школадихъ галай мулкунал мини-футболдин ва аялрин майданар кардик ква, интерактивный 16 экспонат аваз "Архимедан парк" түкүүриз башламишнава. Образованидин идара-да тамамвиледи тадараракламишнавай цехар, дерзичивилий, токарвилляй, хъенчын къялар ва кларапсдикай затлар рас-дай мастерскояр ачууда. Абурун бине-даллас сифтеңан пешекарвилин чирви-лер гуда. Школада гъакыни вичин хусуси производстводинни технический база (бине) тешкилда, адак нек, емишар гъялдай ва кульп авунвай ем гъазурдай цехар акатда. Идалайни гъеңири, газа хуерьувийриз къулахъдал акъваздай мумкинвал жеда. Хусуси цехра арадал гъайи сүрсөт маса тана хъайи пулунин такъатар меценат Марат Шайдаева хъурун аваданламишнин ва школа вилик тухунин къулахъиз харжади фикир ава. Цехар патал хаммал райондин хуерьувийриз къулахъдал акъваздай мумкинвал жеда. Хусуси цехра арадал гъайи сүрсөт маса тана хъайи пулунин такъатар меценат Марат Шайдаева хъурун аваданламишнин ва школа вилик тухунин къулахъиз харжади фикир ава.

Алай вахтунда меценат хуерье аялрин баҳча ва 100 аялдиз чкаяр авай интернат эцигнин месэладизни килиг-зва.

- Машгүр ватанэгълиди Цмуррин школа къенкъечи къайдайралди вилик финиз күмекзва, - лугъузва Нариман Абдулмутилибова. - Чун къе инновациядин технологийрин девирда яшамиш жезва, пешекарвилин дережа адалай газа аслу жезва. Цийи школа образованидин цийи чешне, ульчме, инновациядин къайдада къулахъиз алакъун, муаллимар везифайриз цийи къайдада эгечүн я. IT-технологиядай къелиз сифтеңан классрилай эгечүн чарасуз

Петербург шеъзердиз экспкурсия тешкилдай фикир ава.

- Цмуррин школа гележегдин школа я, - давамарзва ихтиил Нариман Абдулмутилибова. - Райондин руководст-води Марат Шайдаева гъиле къунвай баркаллу къулахъдин тереф хузвава ва чун адаз, гъакыни школадин муаллимриз вири рекъерай къумек гуз гъазур я. И школа неинки района ва республика-да, гъакы санлай Россияда къенкъечибурукай сад хъун лазим я. Муаллимри чин пешекарвилин дережа хажакун, келзавайбуруз дерин чирвилер гун патал гъакысагъвиледи къулахън лазим я. Муаллимрихъ къенин юкъуз ихтиин мумкинвилер авазва. Алатай асирдин 60-ийисара района саки 500 муаллимди къулахъзай, келзавайбур 8000-дай виниз авай. Алай вахтунда райондин школайра 6300 аялди келзава, абуруз чирвилер гунал 1200 муаллим машгүл я. Цмуррин школада муаллимрихъ къулахъда, аялрикъ келунра агалкъунар ава. Икк, алай келунин ийисуз и школадай Вириорсиядин школьникрин олимпиададин муниципальный паона 17 аялдикай гъалибчияр ва призерар хъана, 3 школьники общество-нанидай, химиядай ва астрономиядай республикадин школьникрин олимпиадада иштиракна. Виликдай икк тушир. Школада мобильный электронный образованини вилик физва. И проект умурьздиз кечирмишнин нетижайрай алатай ийисуз Марат Шайдаева 12 муаллимдиз ва 12 келзавайдаз пулдин премияр гана. И къулахънада давамардайвал.

Цийи чешнедин школада образованидин къулахънада къулахъиз алакъун, муаллимар везифайриз цийи къайдада эгечүн я. Икк, алай келунин ийисуз и школадай Вириорсиядин школьникрин олимпиададин муниципальный паона 17 аялдикай гъалибчияр ва призерар хъана, 3 школьники общество-нанидай, химиядай ва астрономиядай республикадин школьникрин олимпиадада иштиракна. Виликдай икк тушир. Школада мобильный электронный образованини вилик физва. И проект умурьздиз кечирмишнин нетижайрай алатай ийисуз Марат Шайдаева 12 муаллимдиз ва 12 келзавайдаз пулдин премияр гана. И къулахънада давамардайвал.

Цийи чешнедин школада образованидин къулахънада къулахъиз алакъун, муаллимар везифайриз цийи къайдада эгечүн я. Икк, алай келунин ийисуз и школадай Вириорсиядин школьникрин олимпиададин муниципальный паона 17 аялдикай гъалибчияр ва призерар хъана, 3 школьники общество-нанидай, химиядай ва астрономиядай республикадин школьникрин олимпиадада иштиракна. Виликдай икк тушир. Школада мобильный электронный образованини вилик физва. И проект умурьздиз кечирмишнин нетижайрай алатай ийисуз Марат Шайдаева 12 муаллимдиз ва 12 келзавайдаз пулдин премияр гана. И къулахънада давамардайвал.

Образование

Аялрин рикл алай тербиячи
М.АГЫМЕДОВА

Къурагъын ясли-бахчайра къалахъдин девлетлу тежириба авай, чин везифайриз на-муслувиледи эгечизавай, аялриз чеб диде хъиз къанариз алакънавай тербиячияртимил авач. "Солнышко" тъвар алай ясли-бахчада зегъмет чүгвазтай тербиячи Къизил Къур-БАНОВА гъа ихтиинбурун жергедай я.

Адан группада авай аялри Цийи ийисаз, умъурдин рехъни хейлип дережада аслу я. Абуру гы карда хъайтлани чехибурулай чешне къаҷуз гъавалат жеда. Къ.Къурбано-вади абурузъ ярфар къызы, шикилар чүгваз, пластилиндикай гъар журедин шейэр түкүүриз, гъвечи шиирап хуралай къелиз чирзава. Ада аялар къүгүннал желбунизни еке фикир гузва. Аялриз ам чин диде хъиз къанды.

Адан группада авай аялри Цийи ийисаз,

1976-ийисуз Къурагъын 1-нумрадин юкъуван школа къутягъайдалай гъуѓуңиз ам Дербентдин педучилишидик экечина. 1979-ийисуз анаг агалкъунралди къутягъына. 2 ийисуз вичи чирвал къачур школада пионерожатый хъана. 1982-ийисалай аялрин бахчада тербиячи я. Алай вахтунда ам вичи къулахъзай аялрин бахчада лап хъсан тербиячиркай сад яз гъисабзава. Адан группада 3 ийисалай 6 ийсал къведалди яшда авай 18 аял ава. Гъвечи аялдин къатунар, ада амал чир жедалди, михын чарчиз, рикни гъуѓуңиз ухшар я. Гъавилий ам мергъяматлувилин, гъуѓюметлувилин, мукъва-къили, зегъмет, ватан, халкъ къан хъунин гъиссер кутуналди тербияламишна къанды. Аялриз гузвой тербиядилай абурун гележегдин

8-Мартдиз талуқкы ва маса мярекатра актив-виледи иштиракзава.

- Къ.Къурбановадикай завай анжака развилии келимаяр лугъуз жеда. Вичин хиве авай везифайриз ам на-муслувиледи эгечизава. Адаа колективда гъуѓюмет, авторитет ава, ам адаа вичин секин, хъультул къилихадалди къа-занмишна. Виридан дердинкай хабар къадай, акъалтлай хъсан инсан я, - лугъузва и ясли-бахчадин заведующий Файна Амрагъовади.

Къ.Къурбановади аялрин диде-бубайрихъ галас сих алакъяр хузвава, абурун иштираквал аваз собранияр къиле тухузва. Аялриз рикл алай тербиячи абурун патав гъе-рекатиз аквада.

Къуй Къизил Къурбанова хътин аялрин къайгъударар чахъ газа хурай!

Агалкъунриз килигна хъяда

Дагъустандин образованидин ва илимдин министрводин пресс-къуллугъди аялрин "Орленок", "Смена" (Краснодарский крайда авай) ва международный "Артек" централдиз путевкайратанвайдахай хабар гузва.

14 ("Смена") ва 21 ийкъан ("Артек") сагъ-ламвал хъсанардай сменайриин иштиракчияр мектебрин 5-10-класса келзавай аялар ва 11-17 ийисара авай жаванар хъун мумкин я.

Школайра келзавай аялрилай гъеңири, централа республикадин коллеждирин студ-дентривайн яп ятьиз жеда.

Министрводин пресс-къуллугъди къейдзавайвал, аялрин централдиз путевкайратанвайдахай харжияр газа (лагердиз фидай рекъиз акъатзавай харжияр галачиз), абуруз чирвилер гун патал гъакысагъвиледи къулахън лазим я. Муаллимрихъ къенин юкъуз ихтиин мумкинвилер авазва. Алатай асирдин 60-ийисара района саки 500 муаллимди къулахъзай, келзавайбур 8000-дай виниз авай. Алай вахтунда райондин школайра 6300 аялди келзава, абуруз чирвилер гунал 1200 муаллим машгүл я. Цмуррин школада муаллимрихъ къулахъда, аялрикъ келунра агалкъунар ава. Икк, алай келунин ийисуз и школадай Вириорсиядин школьникрин олимпиададин муниципальный паона 17 аялдикай гъалибчияр ва призерар хъана, 3 школьники общество-нанидай, химиядай ва астрономиядай республикадин школьникрин олимпиадада иштиракна. Виликдай икк тушир. Школада мобильный электронный образованини вилик физва. И проект умурьздиз кечирмишнин нетижайрай алатай ийисуз Марат Шайдаева 12 муаллимдиз ва 12 келзавайдаз пулдин премияр гана. И къулахънада давамардайвал.

Месэладиз талуқкы алава делилар РД-дин образованидин ва илимдин министрводин стадиондай чирзава.

Къулахъдин чкаяр ава

Алай ийисан эвелдин делилралди, Да-гъустанда "Хуерьун муаллим" ("Земский учитель") программадин сергъятра аваз 95 муаллим патал къулахъдин азад чкаяр ава, хабар гузва программадин официальный www.zemteacher.edu.ru сайтди.

Riklel хин, "Хуерьун муаллим" программа улкведен Президент Владимир Путинан теклифдади кардик кутунва. Адан сергъятра аваз муаллимри хуерьун ва я агъалийрин къадар 50 агъзур касдилай артух тушир ше-гъердин мектебда 5 ийисан вахтунда къулахънин гъакындай икърар кутлунзава. Икърардин бинедаллаз, асул ставкадилай гъе-ри, муаллимдиз алава яз 1 миллион манат гузва.

Дагъустандин властриз алай ийисуз и программадин сергъятра аваз Дагъустанда 50 муаллим къулахъдалди таъминарнава. Еке дикьтет проектидиз региондин педвузар акъалтлар-навай жегъил пешекарри гузва.

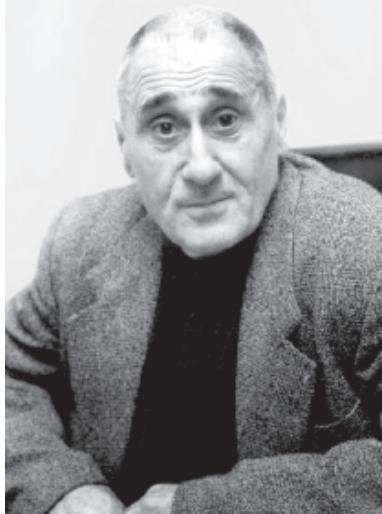
Рикле хин, программадин шартларалди, адан иштиракчияр жегъиль ва я чин яш 50 ийсалай виниз тушир, гъам Дагъустандай ва гъамни республикадин къерехдай тир муаллимар хъун лазим я.

Владимир ПАРХОМЕНКО,
“Урус халкъдин собордин” президиумдин
член

Философ, политолог, писатель, публицист ва
математик Вазиф Сирахутдинович МЕЙЛА-
НОВАКИЙ магърум хъайидайлар инихъ 5 йис
алатнава.

Вичин къадар-къисмет акъалтлай муракаб-
ди хъайи и кас алатай асиридин 90-йисары Чечня-
диз аслу туширвал, къилдинвал гүнин месэлай-
рай Москвадин диссидентрин ва «демократия-
дин» дестейри къунвай рекъелай дидбай тафа-
ватлу тир фикиррал элячына. Къастунал къеви-
вал, ватандашвилин барадай къунвай рекъин
гъератлувал - гъя ибур В.Мейланована руль-
дин къаматдин кар алай ери-
я я. Ватандашвилин жигъет-
дай мягъкем рекъел алаз
хъайивлий хейлин дагъуст-
танвири адалай неинки чеш-
не къачуна, гъя и ерири адан
къисметдиз са къадар дере-
жада агъурдаказ таъсирни
авуна.

“Демократия пачагълыгъ
чукурдай таъватдиз элкъуын
лазим туш” - и гафар Вазиф
Мейланова Дагъустанда 80-
йисарин эхирра - 90-йисарин
сифте къилера лагъана, гуль-
гульныи эзбер хъувуна.
Ада и келимаяр чурун тавун-
вай, амма, хуруз гъуд ягъиз,
чеб алай чка къалуриз алахъ-

мишардайбур тир хъи, демократар лугъузтайбу-
рувай, а делилар инкарна, чин къарши делилар
гъиз тежез гила къадар иис къван вахт алатнава.

“Чечнядин кризисдикай веревирдер” къалах-
да Кеферпатан Кавказдин вилик акъвазнавай ме-
сэлайрин кълан - пун лаг дуым-дуздаказ ачухар-
нава, гражданвилин азадвилер сергъятламиш-
нин ва хъунин шартлар философиядин бинейрал-
лаз веревирднава.

Къе, Россиядин общество вилик финин рекъ-
ер гъелеги тамамдаказ ашкара тушир шартлара,
жемиятдинни сиясатдин тарихда тайн чка къун-
вай В.Мейланован и къалахди вичин важиблу-
вал квадарнавач. Идаз къаншар яз, гъам чадин
сиясатчирин, гъам Центрада авай сиясатчирин
гъеректариз къимет гун патал ада ишлемишай
уылчмейри чепел къвердавай гзаф фикир желб-
зва.

Вазиф Мейланована руль-
дин къаматдиз, ада тунвай гъве-
чили тушир ирсиниз къимет гүн-
нин везифа гъелеги чи жемият-
дин хиве амазма. За фикирз-
айвал, чахъ галаз са девирда
яшамиш хъайи а касдин зегъ-
метдал гъиле-гъил аваз къимет
эцигун патал адан “Чечнядин
кризисдикай веревирдер” къаб-
дин чинриз са вил вегъейтла, пис-
жедач. Икъ, ада къизва:

“За гъисабзайвал, Чечня-
да къиле фейи вакъиайриз,
къилди къачуртла, федераль-
ный властрин гъерекатриз,
тъакъикъат вилив хъун тавуна,
тъерез аваз, темягъарвилин

Рульдин, намусдин азадвал патал экъечайди

навай “демократриз” - общество демократла-
мишунин фикирар чин хуси итижар къилиз
акъуддай таъватдиз элкъуырз къланзай кса-
риз ван хъун патал тикъариз хъайди я.

90-йисарин сифте къилера чун гурушшиш
хъайи чавуз за Вазифавай жузунай: “70-йиса-
ра, партаппаратдихъ ва государстводин офи-
циальный идеологиядихъ галаз женг чуѓвазай
девирда, регионрин миллиетчилер къалубда
аваз улыкъеда гзаф эйбекер “аждагъан” пайды
хъайди къуне фикирдай акъуддай кар авачни?
Кеферпатан Кавказда а “аждагъан” къадарсуз
са пад язвай милли интеллигенциядин, вили-
кан госэлитадин векилрикай, къвердавай къу-
ватда гъатзайвай рульданирикай, ачухдаказ къа-
нунсузвилериз къил янавай ксарикай арадал
атаанвайди я. За фикирзайвал, Вазиф Сира-
хутдинович, квез и цийи тешкилатдани (соци-
умдани) жуван чка жагъидач!”

Рикел аламайвал, зи суалдии, за гайи баян-
ди ам са къадар дереҗада чашмишарнай. Амма
Вазифа жаваб гүнин къил къакъуднари - и
месэладикай вичи мукъвал-мукъвал фикирз-
айди заз раижнай. Са тимил вахтарилай, 90-
йисара, Чечняда къиле фейи вакъиайриз адан ми-
ровоззенида дегишилдер арадал атунал, Европадин
журедин либерал яз хъайи ам пачагъ-
лугъдин итижар хъувай ватанпересдиз элкъу-
нап гъана. А вахтар чи рикел хъандиз алама. А
чавуз государство чукуринин рекъе чипхъ хъайи
агалкъуна къил-къилелай алуднавай реформа-
торрин къундармайри россиявийрин ватандаш-
вилин къанажагъдиз акъалтлай чуру таъсир ий-
изай. Россиядин къенепатан регионриз Дудаев-
ан гъилек акатнавай Чечнядай катзай урусар
ахмис хъанвай, гъя са вахтунда Москвада авай,
чеб инсандин итиярар хъувайбайр яз къалурз-
ай бязи ксари и мусибатдин гъалар чипз тақваз-
вайдай къазвай, чечен халкъдиз, Россиядикай
хекчина, азадвал, аслу туширвал къазанмишдай
итиярар яз лугъуз, гъарай-эвер къарагъа-
рун давамарзай. Гъя чавуз бейхабардиз Ва-
зиф Мейланова - диссидентрин къенклие жер-
гейра хъайи касди - жанлудаказ вичин сес хаж-
на. Ам са шумудра Дагъустандин телевидени-
дай ракана, газета адан макъалаяр чапна, гуль-
гульныи “Чечнядин кризисдикай веревирдер”
тъвар алас адан ктаб акъатна. Адаз “Россиядин
демократиядин фашал къалубар” лугъудай къвед
лагъай къилни ганвай. Чечняда женгинин гъер-
каторар лап къизгъин хъанвай арада Вазиф Мей-
ланова гъайи делилар акъван дережада инан-

ниятар аваз баянэр гун - им Европадин улыквей-
рин мукъвал тир итижрихъ галаз алакъалу я...”

“Къе лагъайтла, разгъакъидай патан улыквейри,
демократиядин патажъай буш-бугъаз, къуру гафар-
чалар ишлемишиш, Россия къудунин алакъунар
ийиза. Къе вилик акъвазнавай везифа неинки
коммунизмдихъ агъунвай ксарин фикир дегиша-
рункай, гъакъ чеб демократар яз гъисабзай кса-
рин фикиррикни дегишилдер кутункай ибарат я”.

“Чечня, гъакъикъатда Дагъустанни, Россия-
ни инсандин азадвал анжак законди таъминар-
зайдай тамамвилелди аннамишунин дережадив
агакънавач...”

“Чеб аслу туширбур яз малумарнавай рес-
публикалар тешкиллу къуват яз тупламиш хъу-
нин къалах милли къуват миллетдихъ галаз алакъ-
култу тушир вири краиз акси акъваззава, акси
акъвазун акси женг чуѓуниз, акси женг чуѓун
акъунриз элкъезва, акъунри ивияр экъичунал
гъизва. Къуне лагъайтла, ихътин гъаларин арада
гъихътин алакъа ава лугъуз хабар къазва. Дугъри
я, милли итижар вилив хъунанди фикир авунин
гъалар винел акъалтзайвай шартлара аслу тушир-
вили вич къилдинди яз малумарнавай мулкунал
тайн миллетдин артуханвал къазанмишунин
такъат яз къуллугъезва. Винидихъ лагъанвай
гъаларин арада ингье гъя ихътин алакъа ава. Аслу
туширвал ва милли лишандиз килигна чуѓуру-
кар акъатун сад-садавай къакъудиз жедач.

Бес аслу туширвилек ихтилат гъихътин
шартлара кудиз жеда? Государстводин гъерека-
тар жемиятдин къенепатан гъучишилик квай чла-
вуз и мумкин кар я. Гъа къенепатан гъучишили-
вай къецепатан гъучивал эвз ийиз жеда. Же-
миятдин къенепатан гъучивал авун демократия-
дин къурулущирлай гзаф дережада демократ-
вилин къанажагъдиз таъминарзава...”

“Азадвал азад тушир инсанри гъилер хкажу-
налди къазанмишзайдай туш, ам гъар сада
кульне журеда фагъум-фикирун из аксивал аву-
налди агакъзайдай я. Ам вирида санлай ваъ,
къилди-къилди къазанмишзава. И кардин гъавур-
да акъан тийизвай общество, вич гъи къурулущ-
да аваз хъайитлани, азадди тушиз амукъда”.

Инсандин итиярар хъун патал викеълдаказ
майдандиз экъечай кас ва философ В.Мейлан-
нован экъу къамат эбди из рикел хъунин серен-
жемар къабулун патал Дагъустанда маҳсус дес-
те тешкилатна. Республикада илимдинин сия-
сатдин месэлайрай “Мейланована къелунар” теш-
килун лазим яз гъисабнава.

Зегъметдал ашукъди

Гъажи КЪАЗИЕВ

... Чилин риклихъ яб акализ датлана,
Кълан жеда ваз адаб абур атана;
Экъе, ислягъвал, фуни жеда,
Къельни ви,
Тарихдални аламукъда гелни ви...

(Шихнесир КЪАФЛАНОВ
“Умуръдал вун ашукъ ятла”)

1984-йисан 27-сентябрдиз “Ку-
рушский” совхоздин зегъметчи кол-
лективдиз КПСС-дин Хасавюрт рай-
комдин ва райисполкомдин патай
ракъурдай телеграммада ихътин га-
фар авай:

“...1984-йисан нетижайриз килиг-
на, “Курушский” совхоздин зегъмет-
чири гъукуматдиз 1100 тонн салан
майвайр маса гана, план саки къве
сеферда ацурна. Ихътин къаъбан бе-
гъерар къаучунай МАМЕДОВ Дагъ-
лар къиле акъвазнавай бригада та-
фаватлу хъана. Чна Д.Мамедовашъ-
ва бригадади мадни еке агалкъу-
нан жедайди гуьзетава...”

Ихътин манадин тебридин телер
Мамедов Дагълараз, бригададиз
садрани къведра атана, абур адед-
дин крар тир. Гъикъ лагъайтла, ам не-
инки къурушвириз, гъакъ районэгъ-
лийризни галатун тийизиз зегъмет
чугур кас яз чида. Бубайрин мисал-
да лугъузтайвал, чади инсан ваъ,
инсанди чка гъурчегарзава. Себебни
ам я хъи, гъина зегъмет чуѓунатлани,
анжак намуслувлелди, рикл гваз,
этчун... Вилик вахтарин баркаллу
зегъметкешай алай вахтунда ан-
жак тарифдади рахуниз лайхху я,
абуру чин везифа гъакъисагъви-
лелди къилиз акъудна. Гъахътин,
Цийи чадал колхоз къвачел акъал-
дарункай вичин лайхху лай кутурбу-
рукой сад гъурметглу агъсакъал Ма-
медов Дагълар Мегътикулиевич я.

Ада вичин зегъметдин сифте
къядамар, 14 йиса авай жегъил яз,
Игъиррин Вышинскийдин тъварунхъ
галай колхозда чубанвал авунилай
къаучуна. Умуръдин рекъера укъуль-
цуру акур ада Хасавюрт райондин
дуъзэнлухрз кубы хъайидайлай къу-
лухъни вичел тапшумшиш гъи къва-
лах къаучитлани, жавабдарвал анна-
мишунади къилиз акъудна. Гъахътин,
Цийи чадал колхоз къвачел акъал-
дарункай вичин лайхху лай кутурбу-
рукой сад гъурметглу агъсакъал Ма-
медов Дагълар Мегътикулиевич я.

Ада вичин зегъметдин сифте
къядамар, 14 йиса авай жегъил яз,
Игъиррин Вышинскийдин тъварунхъ
галай колхозда чубанвал авунилай
къаучуна. Умуръдин рекъера укъуль-
цуру акур ада Хасавюрт райондин
дуъзэнлухрз кубы хъайидайлай къу-
лухъни вичел тапшумшиш гъи къва-
лах къаучитлани, жавабдарвал анна-
мишунади къилиз акъудна. Гъахътин,
Цийи чадал колхоз къвачел акъал-
дарункай вичин лайхху лай кутурбу-
рукой сад гъурметглу агъсакъал Ма-
медов Дагълар Мегътикулиевич я.

Дагълар Мамедован тежриба чи-
риз са шумудра маса колхозрайни
совхозрай саларбанар къведай ва
вични, са зеррени инжиклу тахъана,
масабуруз къумек гуз фидай. Дагъ-
лар буба къени зегъметдивай яргъа
туш, ада хуси сала вичин хизандиз
бес къадардилайни артух суръсет
ъасилзава.

Дагълар Мамедован тежриба чи-
риз са шумудра маса колхозрайни
совхозрай саларбанар къведай ва
вични, са зеррени инжиклу тахъана,
масабуруз къумек гуз фидай. Дагъ-
лар буба къени зегъметдивай яргъа
туш, ада хуси сала вичин хизандиз
бес къадардилайни артух суръсет
ъасилзава.

Яваш-явш колхоздихъ хуру-
нвир-пешекарар хъана. Хурун
майшатдин хилер гекретир техни-
кадалди таъминарна. Пешедин ре-
къяй гъавурда авай Дагълар техни-
кадин хатасувилин инженервиле
тайнарна.

1973-йисуз, Мамедов Дагълар
къиле аваз, сифте яз салан майвайр
битмишардай бригада тешкилна.
Сифтегъан нетижайр писбур хъанач,
помидорар Хасавюртдин консерви-
ядай заводдиз маса гана. Атай ма-
жибри саларбанрик еке гъевес куту-
на ва йисалай-суз помидорар цадай
салар геъненшарна. Эхирдай абурун
къадар 456 гектардив агакъяна. Йиса
Мамедован бригадади 16 агъзур
тон помидорар гъасилзавай.

- Чна салан майвайралди неинки
вири хурунвиря, гъакъни къунши
хурунерни кваз таъминардай, - съуб-
бетзава Д.Мамедова. - Тоннралди
помидорар заводдизни рекъе твадай.
Районра, республикада къиле тухуз-
вай мекерайрани иштирақдай. Къу-
рушринг помидорар Москвадизни
кваз мекерадиз тухванай.

Гъукуматди ада ВДНХ-дин ме-
даль, “Знак Почета” орден, ВЛКСМ-
дин ЦК-дин “Золотой колос” значок,
“Ветеран труда”, “50 лет Победы”, “60
лет Победы”, “65 лет Победы” меда-
лар, “Хурун майшатдин зарб

Лацу халат алайбур

Надият ВЕЛИЕВА

Ийкъара зи хуруьнви ва мукъва-къили Бабаханова Фазилат гълтайла, ада заз вичихъ галаз поликлиникада къвалах-заяй чи лезги руш, бажарағълу духтур-терапевт, колективдин ва азарлуйрин патай гъльримет, авторитет авай Аида Тлажибовна МЕГЬАМЕДОВАДИН лайх-лувилерикай сүгъбетна. Газетдиз ма-къала кхъин теклифайла, Аидади, ре-гъульвал кваз, закай вуч кхъида, ина яр-гълайисара къвалахзаяй, еке стаж ва теж-риба авай духтурап ва медсестраяр мад-ни ава лагъанай.

Къени инсан, хъсан пешекар

Аидадин ери-бине Ахцегъ райондин Цийи Усурин хурий я. Ам 1989-йисуз Гъамидов Тлажибан гъльриметлу хизанда дидедиз хъана. Адан бубади яръял йисара Тюмендин областдин Покачи шеъверда нафтадин мяденра къвалахна, диде Умайра къвалин кайвани я. Алай вахтунда абур пенсияда ава. Гъамидови хизанда са гадани руш тербияламишна. Хва Гъа-мид хурые яшмиш жезва, ам карчи я.

Аидадиз гъеле аял вахтарилай вичихъ духтур хурун мурад авай. И кардихъ са ахътин сир авачир, адан рагьметлу Чехи буба Хибатуллаягъ хурун фельдшер тир. Ам гзаф вахтара хурунвийри чин азарлу багърийрин патав тухудай.

- Лацу халат алай, гарданда фонендоскоп авай духтурап акурла, за абураз гъйранвалдай ва зи рикле духтурвилан пешедиз авай майлар мадни артух же-дай, - лугъзува Аидади.

Гъа икл, 2007-йисуз хурун школа агалкунар аваз күтляй ям Дагъустандин госмединститутдин лечебный фа-культетдик экечина. Клендай йисара руша кълевелай зегъмет чугуна. Дерин чирвилер къачузвой ада институтдин обществен-ный умуърдани активнидаказ иштиракна. Жеъиль рушан чирвилериз, зирекви-лиз, тешкилувилин алакъунриз килигна, юлдаши ам группадин староставиле хя-на. Студентвилан йисар акуна-такуна, гар галайбур хъиз, акъатна. 2012-йисуз Даг-мединститут дерин чирвилер аваз күтля-гъйдалай гъльгъуныз Аидади 2013-йиса-лай 2014-йисалди Махачкъала шеъвердин 2-нумрадин больницида умуми терапиядин кафедрада интернатурада къленна, терапевтилар пеше къачуна. 2014-йиса-лай Аида Тлажибовнади шеъвердин 4-нумрадин поликлиникада участокдин духтур-терапевт из гъакъисагъвилелди зегъмет чугвазва.

Гъелбетда, участокдин духтурдин къвалах рэгъядти туш. Адан гъзчивилик 1700 кас ква. Абурукай 120-дав агакъна учетда авайбур я. Медсестрадихъ галаз санал йикъа 10-12 кас азарлуюр къабул-зева. Духтурди гъар садаҳъ дикъетдивди яб акалзева, абураз неинки медицина-дин гъакъл психологиядин рекъяни къуме-кар гузва. Риклик гъалаба квай азарлуюр секинарзева, сагъламвал хъсан жедай-дахъ умудлу ийизва. Идалайни гъейри, ветеранрин, яшлувилики азарри гъелек-заяй, поликлиникадиз къвез тежевяз-бурун къвалериз физ, абураз сагъламвал ахтармишза, гъзчивал тухузва, лазим тир вири журедин серенжемар къабул-зева.

Къакъан буйдин, къелечи якъарин, си-вел мили хъвер алай Аида духтурдилай гъар са азарлуда вичин риклик чими гъис-сер багъишиз алакъзева. Ада садрани къенин къвалах пакадал вегъедач. Азарлудан гъал хъсан патал тади серенже-

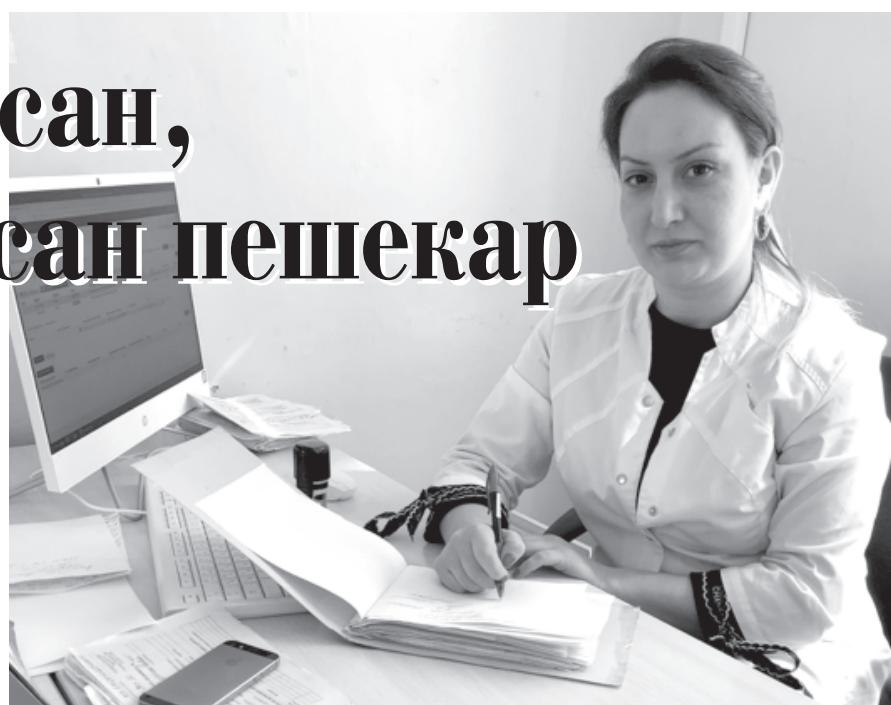
мар къабулда, ам герек пешекардиз къла-лурда, адан тіл секинар тавуна, къвализ хъфидач. Гъавилай азарлуйри адан тъвар-цихъ алхишдин гафар лугъун душушь-дин кар туш.

- Духтурдиз секинвал тагузвой крари-кай садни ам я хы, алай вахтунда азар-луюр гзаф хъвана. Духтурдин патав гзаф-бур кар-кардай фейила къвезва. Абураз къумек гуз тахъйла, духтуррин риклизни таъсиравайди я. Азардин вилик пад гъикъван фад къуртла, инсан гъакъван фад сагъариизи жеда. Гъакъ хъайила, узъурди вичайкай хабар ганмазди, духтурдин патав атана къланда, - таъкимарзева Аида Тлажибовнади.

- Гъелбетда. Чи поликлиникадиз ме-дицинадин гзаф къдар Цийи журналар, газетар хъвеэза, чна абур къелзева ва мен-фятни къачузва. Идалайни гъейри, и мукъ-вара за шегъердин 2-нумрадин больни-цидин терапиядин кафедрада чирвилерин дережа хаждай курсара къленна. Ана чаз медицинадин илимприн докторри ва кан-дидатри медицинада къиле физвай цийи-вилерикай лекцияр къленна. Чна абур чи тежрибадани ишлемишза.

■ Къвалахдин шартлар кутугайбур-яни?

- Поликлиникада агъалийрин сагълам-вал мяъкемарун патал вири журедин шартлар яратмишнава. Ина процедурай-

Шеъверэгълийрин сагъламвилин къа-равулда уяхдаказ акъвазнавай духтур-див за шумуд суал вугана.

■ Къу фикирдалди, духтур-терапев-тдиз гъихътин ерияр хъун лазим я?

- Духтурдин патав къвазвай гъар са-дахъ вичин тіл, дерт, фикирар ава. Вилик вавай къумек къланзаяв инсан акъвазнава. Духтур-терапевт вичин пешедив гъар са касдин азар духтурдин дерт я лугъу-дай фикир рикле аваз эгечүн, вири узъур-рай къиль акъудиз алакъдайди хъун лазим я. Идалайни гъейри, сир туш хы, духтур-дин неинки чирвилери, гъакъл сивяй акъват-заяй гафунини азарлудан гъалдиз къуме-кда. Фикир тагана ва я кваз таъкуна, кефи хадай келима акътатыла, михъиз руъгъдай вегъеда. Гъавилай духтур сабур-луди, мергъяматлуди, регъимлуди, пеше дериндай чидайди, азарлуйрихъ галаз хуш рафтэралдайди хъун лазим я. Ан-жакъ хъя ихътин ерияр хас тир чавуз къва-лахда агалкунарни къзанмиш жеди.

■ Къу патав гзафни-гзаф гъихътин азарлуйр къвазвай?

- Дамарра ивидин гъерекат йигин хън-вай, дуркунар тлазвай, хуквадин, риклинни дамаррин ва гзаф маса азарар авайбур къвазвай. И журийрик азарар авайбур чна духтурди къхъенвай курс күтляй хъайида-лай гъльгъуныз абурун сагъламвал мяъ-кемарун патал "Тарнаи", "Заря", "Каспий" санаторийриз рекъе твазва.

■ Азарлуйрин къадар гзаф яни?

- Абурун къадар къвердавай гзаф жез-ва. Гъайиф къведай кар ам я хы, онколо-гиядик, чахутқадик азарлубурун къадар иллаки гзаф я.

■ И кардин себеб вуч я?

- Себебар гзаф ава. Месела, эколо-гиядин гъалар пис, недай-хъвадай шейэр ерисизбур хъун, михъивал хъун тавун. Къизгъын гъаларини инсанрин нервийриз чуруукла таъсирун ва икл мад. Ибур вири жуъреба-жуъре азарар пайда хъунин се-бебар я.

■ Аида Тлажибовна, алай вахтунда медицинади ийгингдаказ вилидки камар къачузва, цийи-цийи дарманар, медици-надин тадаракар акътнава. Квевай абу-rukай менфят къачуз жевзани?

рин, физиотерапиядин, УЗИ-дин, холте-ровский мониторированидин кабинетар, клиникадин ва биохимиядин анализар ийдай лаборатория кардик ква.

■ Къу колективдикай вуч лугъуз жеда?

- Чи колектив чеҳиди, дуствилини-ди. Ина зегъмет чугвазвай гзаф духтурар ва медсестраяр еке стаж ва тежриба авай-бур я. Абури чин участокрин азарлуйрин сагъламвилин къаравулда уяхдаказ акъ-вазнава.

Чи поликлиникадин къилин духтур Земфира Мамутаевна Мамутаевади ча-вай хиве авай везифаяр намуслувилел-ди къилиз акъудун, азарлуйрихъ дикъет-дивди яб акалун ва абурун дердиниз дар-ман авун истишишнава. Чнани а истиши-шунрал амал ийизва.

Инсандин агалкунирз килигна къимет гуда. Аида духтурдизни, адан инсанви-лин ерийриз, гъакъисагъвилелди чугваз-вай зегъметдиз килигна, азарлуйрин ва къвалахзаяв колективдин арада еке гъльгъу-мет ава. Чаз чир хъайивал, ам гъар са азарлудав, вичин хайи багъридив хъиз, рикл газ эгечизава.

Инал заз Аида духтурдихъ галаз участокдин медсестравиле къвалахзаяв Суда-ева Написат Дибировнадин гафарни гъиз къланзая: "Аида Тлажибовна гзаф хъсан, къе-ни къилихърин инсан я. Ада сабурлувал, ми-лайимвал тъбиатдин патай пай яз ганва. Ада вичин хивевай везифаяр намуслувилелди къилиз акъудава. Масадан дерди-никай хабар къадай, инсанрин сагъламвал мяъкемарун патал галатун тийижиз зегъ-мет чугвазвай ам девирди истишишнавай хътиң дережада кар чидай духтур я. Участ-окда авай азарлуйр ададай гзаф рази я".

Аида Тлажибовна, вичин пеше хъсан-диз чидай бажарағълу духтур хъиз, ка-маллу кайвани, клани дидени я. Военный къурулушда къвалахзаяв вичин умуър-дин юлдаш Мегъамедов Абдурагманахъ галаз санал хизанда хвани руш тербия-ламишнава. Шамил аялрин бахчадиз физ-ва, Маринадин анжакъ хисни зур я.

Чи мурадни и къени хизандихъ хуш-бахтвал, къвалахдани чехи агалкунар хъун я.

"АЙБОЛИТ"

Чир хъун хъсан я

"Айболит" газетдай.

Гъазурайди - Надият ВЕЛИЕВА

- Яргъал вахтунда дамарра ивидин гъерекат къайдадик хъун патал агъадихъ га-лай рецептдикай менфят къачуда.

Катулдиз хурактдин 5 түруна авай на-рат тарцин пешер, хурактдин 2 түруна авай жиккияр ва гъакъвани чичекдин хъурушар вегъена, винелай са литр квай яд илична, зайф цал эцигна, 10 декъикъада ргана, са тимил вахтунда тада. Ахпа ам къузна, дұм-дузыз са литр хъун патал са тимил яд хъида. Гъалима са шумуд паюнис пайна 2 йикъан вахтунда хъвада. Күтъяя хъайила, ам цийи къилелай гъазур хъийда. Курс 4 варз я. Сагъламвал патал хийир хъянвайди са гъафтеди-лай гъиссда. Мадни ихътин гъалимади ратар, чулав лекъ михъ ийида ва беденник квай артухан ядни худуниз къумека.

• Нервияр къайдадикай хкатнавайла, хурактдин са түруна авай күльп авунвай са-латдин таза пешерал са истикан гразай яд илична, 20 декъикъада тада. Ахпа ам къузна, са гъафтеда йикъа пуд сеферда зур истиканда авайди ишлемиша. Ихътин гъалима ийиз ахвар текъвевайлани хъун хийирлу я.

• Къиле сес авайла, экунхъа чири-клипай хурактдин 2 түруна авай гъажибуль-дайрин чөм са истиканда авай минераль-ный чими цихъ галаз хъвада. Сифте къиле-рай са тимил сивихъ къведайди хъиз жеда, ахпа ам алатда. Сагъарунин вахт са варз я. Вири пуд курс къиле тухун лазим я.

• Къил мукъвал-мукъвал элкъвевайлана, күльп авунвай 2-3 чичекдәл са истикан къай яд илична, 12 сядта тада. Ахпа ам къузна, йикъа пуд сеферда хурактдин са түруна авайди хъвада.

• Къилтлазвайла, хурактдин са түруна авай күльп авунвай валерианадин дувул-рал са истикан къай яд илична, 6-8 сядта тада. Ахпа ам къузна, йикъа пуд сеферда хурактдин са түруна авайди хъвада.

• Риклин азар авайбуруз некъийрин цуль-кверин къаришмади къумек гуда. Ам ик гъа-зурда: чайдин са түруна авай цулькверал 250 мл гразай яд илична, 6 сядта тада. Ахпа хурактдин къве түруна авай и къаришма йикъа 4-6 сеферда хъвада.

• Риклин азарринг вилик пад къун патал кишишилар гзаф хийирлу я. Йикъа хурактдин са түруна авай кишишилар циперни амаз хъсандиндиз жаъвана түлн меслят къалурзана.

Мадни ихътин дадлу дарман гъазуриз же-да: кишишилар, инжилар, хвехер, къурурнавай машмашдин патар (гъар сад 100 г), ципер худнавай са лимон, вири як регъведай ма-шиндай авадарна, аниз 50 г вирт алава хъийида. Ахпа йикъа пуд сеферда фу недалды ви-лип хурактдин са түруна авайди ишлемиша.

• Иммунитет хажун патал 1 кг ципер худнавай, чкалар аламай лимонар, 300 г пет-рушкадин хъчар, 300 г михъ авунвай серг як регъведай машиндей авадарна, са истиканда авай вирт алава хъувуна, шуышедин къа-пунна тұна, холодильница хъуда. Ишлеми-шада вишилар гъаландин түлр хурупнана, йикъа пуд сеферда, фу нез 15 декъикъа амайла, чайдин са түруна авайди жикъийрин чими къаришмадихъ галаз хъвада.

• Зигъин хъсанарун ва къил гижи та-хъун патал къурурнавай жикъияр күльп аву-на, зур литрдин банка ацурда ва винелай 2/3 истиканда авай эрекъ илична, гъар юкъуз юзурис, 2 гъафтеда мичи чиди къада хъуда. Ахпа ам къузна, шекердин күсунал 20 стлал ве-гъена ишлемиша.

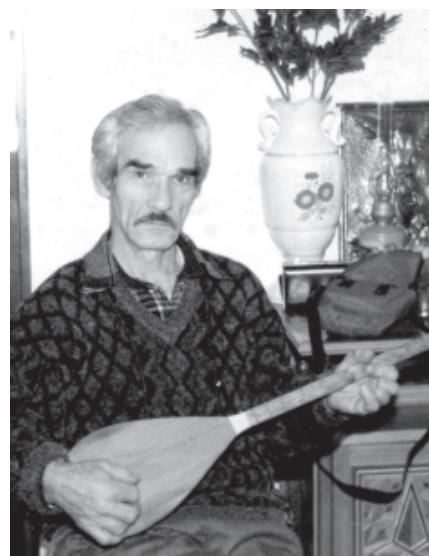
• Ксудалди вилик чутран цулькверин (ромашка) чай хъвайитла, ийиз хъсан ах-вар къведа. Ам ик гъазурда: аптекадай маса гузай хуракт

Гзар терефрин бажарагъ тир

Ш.ШИХМУРАДОВ

Малум тирвал, Баку еке промышленный центр, нафтадин мяденар авай чка яз фадлай машгүр я. Гъавиляй аниз, къвалах жагъуриз, кеспи иийз, гзафбур фидай. Ана са къадарбур инкъилабдин гъерекат-дик экечиңа, бязибурурай жуьреба-жууре рекъерай халис устадар хъана. Гъа ихтиң малум тушир са касдикай - вичин иран бубадикай са къадар делилар и муквара редакциядиз Афганистандин женгерин иштиракчи Мегъамедов Эмирбека гъана.

Ихтилат ИСЛАМОВ Шагысмаил Шамсудиновичакай физва. Эсил Къасумхурун райондин Бигеррин хуярый тир ам 1940-йисан 14-январдиз Бакуда дидедиз хъана. Ана эцигунарай техникум акъалттарай жэйил пешекар Юкъван Азиядиз акъатна. 60-йисара машгүр Учкудук ше-

Шагысмаил ИСЛАМОВ

Нуш хъурай

Давгъадин иийз тариф,
Недайдаз, валлагъ, туш гъайиф,
Кландай къванбур вири илиф,
Кавчадалд нэз, нуш хъурай квэз.
Сада сраз чар авай фу,
Мягътел жеда вири Баку,
Клас ягъиз нэй - нуш хъурай квэз!
Тадиз гъваш заз күзвай ханла,
Недай мажал жедач ахпа,
Хайилахъди иштягъ ахъя,
Тухдалди нэй - нуш хъурай квэз!
Эгер ханла ятла квери,
Хъивегъ винел дудгъвер-гъери,
Күз эвзэда адан ери?
Хвахунай нэй - нуш хъурай квэз!

Хтул мубаракрай!

Гайи хабар хъана чаз күш,
Ам риклелай фидайди туш.
Саяхтануман патай ви руш -
Бици хтул мубаракрай!

Къватл хъувуна майва, емиш,
Гъар садакай иийз дадмиш,
Гъич са затл туш, валлагъ, гимиш,
Къизил хтул мубаракрай!

И алукънавайди зул я,
Гъар са шэйни пара бул я,
Езне Шагысмаилан къул я,
Ширин хтул мубаракрай!

Беневшад ван къвэз варцелай,
Бахтияр хъульрез къецелай,
Рустаман, Лейлад мецелай
Азиз хтул мубаракрай!

Ииф акъатиз, сят къвед я,
Ам ви веледдин велед я,
Цфедкай хкатай гъед я -
Играми хтул мубаракрай!

За күтаягъна, хъиягъ гъилер,
Шад хъурай күз риклөр, вилер!
Люшадин меҳъерик къульлер
Ийидай югъ мубаракрай!

* * *

Лейла туш гъа, са цук я вич,
Рикл ала вал дидедин,
Чилерал эцигиз жезвач гъич,
Фад къекъульгъ, чан, вядеда!

Гүзел

Вуч ятла лагъ на зи тахсир,
Къеневай рикл къуна есир.
Ваз авунва за рикл сир,
Аманат яз хүх на, гүзел.
Кланивилин авач къадар,
Захъ гъал амач, я са дафттар,
Я чагъан, я чуынгур, я тар, -
Гъилера гъунар, я гүзел.
Ви дидардиз къеда, гүзел,
Сяяханум, вун къунва за яр,
Хъсандин фагъума на и кар,
Тахъйтани къисмет-къадар,
Вун риклелай фич хъи, гүзел.

Кланивал

Кланивал я гзаф яман,
Амукуда вун лугъуз аман,
Гъам жеда начагъдан дарман,
Диридан азар я, дустар.
И стхадкай жеда аял,
Туыр са къас фу тежез гъалал,
Туылекна хъиз, къвазда къаял,
Еке аламат я, дустар.
Квэз къевелай ийин веси,
Кланда лугъуз, жемир аси,
Жуван рикл хъухъ иеси,
Ахпа пашман жедач, дустар.

* * *

Гузавач заз ярди жаваб,
Чан физава, чуыгъаз азаб.
Я Аллагъ, ваз къванин яраб
Зи язух гъич къвезавач жал?

Я Сад Аллагъ, вакай чара,
Вучиз тунва зун и къара?
Авазва зун тек фугъара,
Дердиниз дарман ая тун!

За лугъуда, вуна яб це,
Зи чалалариз жаваб хъце,
Ви эрчи гъиль на зав вице
Лагъайта, зун таб жедани?

Вун малайик хъиз я михъи,
На заз гана дердер чехи,
Гъикъван хъурай завай эхи?
Ихтиң къалахар жедани!?

Квар къульнуук кваз фидайла цел,
Ширин гафар гъваш ви мецел.
Рак агализ, таз зун къецел,
Гъахътин дамахар жедани!?

* * *

Я руш, на ийизва къелет,
Акъван еке лугъуз къимет.
Гъикъван жеда завай гъуьрмет,
Ваз зи чан язух къведачни?

Акъалт тийир и пуд йисан,
Я Сад Аллагъ, ая дуван,
Гъваш лугъуда пуд миллион.
Ам къвачик квай руг яни къван?

Я жеғиллар, гатут къиль-мет,
Акъатнава цийи адет,
Руша лугъуз вичин къимет -
Къабулил жери кар яни бес?!

Кагъаздани салам тагуз,
Къамир на жув акъван яцлуз,
Вегъедалди за зун яцлуз,
Ваз гайи къванд бес хъаначни?

Гаф лагъайла, вун зал хъульрез,
Жегъиль чандай чуыгъаз түрэз,
Гарданда тваз шүкүль мерез,
Ви къуьгъунар бес хъаначни!?

Диде, на зун вучиз хана?
И азабар вучиз гана?
Клани ярди зи рикл кана.
Хъайи крат бес хъаначни?

* * *

Билбили хъиз мани лугъуз,
На къиль хура твамир, я руш.
Гаф лагъайла, наз маса гуз,
Вуна зи рикл хамир, я руш.

Гъерда зегъмет чуугуна. 1970-йисуз Бакудиз хтана, Аз.ССР-дин совминда эцигуунрин рекъяй отделда къвалахиз башпамишна. Къизилдин гъилер авай устад, виниз тир держадин надир пешекар яз, азас республикадин президентри, Чехи чиновники гъуьрметдай, чин къвалер, дворецар ремонт иийз, Шагысмаилаз теклифдай.

Эмиргебега сүльбет завайвал, Ш.Исламов гзаф регъимлу, мөръяматту, намуслу, мугъманрал рикл алай инсанперес, гзаф терефрин бажарагъ авай кас тир: ширир къыидай, жуьреба-жууре музалатар ядай. Умъурдин юлдаш Саяхданумахъ галаз (Сят) санал хизанды күд велед - Беневша, Рустам, Бахтияр, Лейла - тербияламишна. (Беневша Эмирбекан умъурдин юлдаш я). Исламов Шагысмаил 2011-йисан январдиз разъметдиз фена. Агъадих чна адан ширирикай са шумуд гузва.

Зун жив яни, вун рагъ яни,
Зун билбил яз, вун багъ яни?
Зун-дерин кълам, вун дагъ яни?
Риклperiшан тамир, я руш.

Дагъустандин къакъан дагълар,
Цуккайтна, диганава.
Күн шагыд хъуй, я чан дустар,
Ярдив за рикл вуганава.

Вак тахсир квач, зи кар хъана -
Вав рикл сир авуна, руш.
Гафарики ваз гар хъана,
Цийи дунъя акуна, руш.

Жув такабур къамир акъван,
Вун күд патаз килиг, я руш.
На бахтунин зунжурдин къил
Жуван гъилихъ гилиг, я руш.

Кланивал я инсандин баҳт,
Хъухъ түн, я руш, вун зи чалахъ.
Вегъемир на камар патахъ,
На дамахар квадра, я руш.

Рикливай ви яхъ на хабар,
Ваз жаваб са гурай, я руш.
На зи рикл изяна къабар,
Ваз кланивал хъурай ман, руш.

За рикл сир ваз авуна,
Са жаваб гун жедачни бес?
Умъур икъван бахтсуз хъайла,
Гъайиф лугъуз, шедачни бес!?

* * *

Кланатла ваз, зи гъалдикай хабар гун:
Бейкеф я зун, ваз авайвал лугъун,
Чандин дарман са келима вав раҳун,
Ви сесинин ван къевезавач заз, гүзел.
Са бязибур, къланда лугъуз, шад жеда,
Бязибурз а къандайбур къад жеда,
Бязибурз къанди анжак сад жеда,
Масадав гъич раҳаз жедач хъи, гүзел.
И дунъяда залай кайи кас аваҷ,
Кланивилин къадир чидай кас аквач,
Мад захъ ваз лугъудай гаф амач -
Вири дердер авуна за ваз, гүзел...

Учкудук

Зун Бакудай экъечлак вахт
Ам кутугай ара хъанач.
Айбимир зун, стха Гульмет,
Тефиникай чара хъанач.

Ваз хабар хъуй, я вах Исли,
Гъал чуру я, риклни зайиф.
Гъар Баку рикл атай къван,
Заз рикливай жезва гъайиф.

Зун ава хъи къумад гъулье,
Къерех аквач, я ваз дегъне,
Килигдай къван фида зегъле,
Бакудихъ зи вил хъанава.

Акъудава зун чуыгъаз азаб,
Гъар югъ, гъар сят иийз гъисаб,
Мус инай ахъватдатла яраб -
Бакудихъ зи вил хъанава.

Акъудава зун чуыгъаз азаб,
Руг циф хъиз я, гъава - залан,
Ракъинини чууриз чан, -
Бакудихъ зи вил хъанава.

Зун авай къумлух чууриз чан,

Гъава ярлап серин я.

Инанмиш хъухъ, зи мутьгуьббат

Гъульерилай дерин я...

Сайд ИБРАГЬИМОВ

Дидедиз

Мартдин мұжыуд лагъай юқуз
Ялварда за вили қавуз,
Аллагъади ваз бахт гүл лугъуз,
Чандилайни клани диде!

Чи гатфарин сифте цукквер,
Живедик квай цару гъвергъвер,
Чина аваз гъамиша хъвер,
Багъишида ваз, ширин диде!

Заз хъсанвал, рикл-чан гайи,
Рұғъадин къуват, сағъ тан гайи,
Лезгистанда макан гайи,
Зи мергъямат, акъул диде!

Залан парап ийиз къезил,
Ярғы извай умъурд мензил,
Икрамда ваз, агъузна къил,
Зи дердерин къалхан, диде!

Вун зи ватан, хайи чил я!
Заз таваздай назик гъил я!
Вун зи шадвал, лезги къуль я!
Лезгинка тъвар алай диде!

Моллакент

Важибат НАСРУЛЛАЕВА

Чи дереда

Гзаф фикир чуғазвай тир чи халкъди,
“Риклел ала ярғъал дере”, лагъана.
“Райондихъай ярғъал хуунухъ хъсан туш”,
Лугъуз халкъди, гъикъван гафар рахана.

Акъудна за риклай къеңел,
Пак гъиссеркай къватлай гъезел,
Лугъузва ваз ширин мецел,
Ви балади, багъа диде!

Ингье къе чаз и гүзел тир имарат
Багъишиайбур түшни къеңел рухвай!
Жуван ери, жуван Ватан, халкъ къани,
Лезги халкъдин, лезги дидед архаяр.

Къварчагъ дере гъиле къуна Имама,
Зурба багълар кутуна, халкъ шадарна.
Илгъам артух авун патал гъар йикъя,
Къвалас ийир къанажагъ артухарна.

Чи Къварчагърин хууре гүзел спортзал
Эцигнава, гузва цийи умудар.
Чи аялар патал зегъмет чуугуна,
“Аллагъади хүй, Имам стхал!” - лугъуда.

Къварчагъ

Къварчагъ хууре имаратар бул ава,
Гъар са патахъ генг багъларин дул ава.
Чахъ гъамиша берекатту зул ава!
Намус, гъейрат, гъуьрмет авай Къварчагъар.

Спортзалда гъеччи, чехи машгъул я.
Гъуннарралди абур вири машгъур я.
Къачузвайди гъар сада чухсагъул я.
Намус, гъейрат, гъуьрмет авай Къварчагъар.

Мехъеррин къвал гъазур жеда мукъвара.
“Тади къумек” ийир къвални - гъилева,
Вилик физва гъар са къвалах вирина,
Намус, гъейрат, гъуьрмет авай Къварчагъар.

Духтурхана риклел ала регъберрин,
Къумекни чаз герек жеда фляйрин.
Къвалах ийин, гаф сад хъана магълайрин,
Намус, гъейрат, гъуьрмет авай Къварчагъар.

понедельник, 16 марта

РГВК

- 06.50 «Заряжайся!» 0+
 07.00 Время новостей Дагестана. Итоги
 08.05 «Заряжайся!» 0+
 08.15 «Здоровствуй, мир!» 0+
 08.50 «Заряжайся!» 0+
 08.55 Д/ф «Возвращение Паранга»
 09.10 X/ф «Свадьба с приданым» 6+
 11.15 «Годекан» 6+
 11.45 «Служа Родине»
 12.05 «Парламентский вестник»
 12.30 Новости Дагестана
 12.55 «Человек и право»
 14.05 «Арт-клуб» 0+
 14.30 Новости Дагестана
 14.55 X/ф «Четвертая выставка» 0+
 16.30 Новости Дагестана
 16.55 X/ф «Разные судьбы»
 18.45 Передача на табасаранском языке «Мил»
 19.30 Новости Дагестана

- 19.55 «Черным по белому»
 20.00 Время новостей. Махачкала
 20.20 «Здоровье»
 21.10 «Экологический вестник»
 21.30 «Учимся побеждать»
 21.50 «Дагестанский календарь» 0+
 21.55 «На виду»
 22.30 Время новостей Дагестана
 22.55 «Черным по белому»
 23.00 Время новостей. Махачкала
 23.20 «Угол зренения» 16+
 23.50 Д/ф «Сказка по ющих узоров» 0+
 00.30 Время новостей Дагестана
 00.55 «Черным по белому»
 01.00 Время новостей. Махачкала
 01.15 Передача на табасаранском языке «Мил»
 01.50 «Здоровье»

ПЕРВЫЙ

- 5.00 Доброе утро. (16+).
 9.00 Новости. (16+).
 9.25 Доброе утро. (16+).
 9.55 Модный приговор.
 10.55 Жить здорово! (16+).
 12.00 Новости. (16+).
 12.15 Время показет. (16+).
 15.15 Давай поженимся! (16+).
 16.00 Утро России. (16+).
 18.00 Вечерние новости. (16+).
 18.30 На самом деле. (16+).
 19.40 Пусть говорят. (16+).
 21.00 Время. (16+).
 21.30 Т/с «Магомаев». (16+).
 22.30 Док-ток. (16+).
 23.30 Вечерний Ургант. (16+).
 0.10 Познер. (16+).
 1.10 На самом деле. (16+).
 2.10 Время показет. (16+).
 3.00 Новости. (16+).
 3.05 Время показет. (16+).

РОССИЯ 1

- 11:25, 14.25, 17.00, 20.45
 Вести-Дагестан
 09.00 Канал «Альянс»
 18.30 К 75-летию Победы
 18.55 Парламентский вестник
 19.15 Док. фильм
 19.25 Акценты.

НТВ

- 5.10 Т/с «Москва. Центральный округ». (16+).
 6.00 Утро. Самое лучшее.
 8.00 Сегодня. (16+).
 8.20 Т/с «Москва. Три вокзала». (16+).
 9.20 Т/с «Морские дьяволы». (16+).
 10.00 Сегодня. (16+).
 10.20 Т/с «Морские дьяволы». (16+).
 13.00 Сегодня. (16+).
 13.25 Чрезвычайное происшествие. Обзор. (16+).
 14.00 Место встречи. (16+).
 16.00 Сегодня. (16+).
 17.15 ДНК. (16+).
 18.15 Т/с «Пес». (16+).
 19.00 Сегодня. (16+).
 19.40 Т/с «Пес». (16+).
 21.00 Т/с «Невский. Тень архитектора». (16+).
 23.15 Т/с «В клетке». (16+).
 0.10 Сегодня. (16+).
 0.20 Поздняков. (16+).
 0.30 Мы и наука. Наука и мы. (16+).
 2.00 Т/с «Шаманка». (16+).

ДОМАШНИЙ

- 6.30 Д/ф «Знать будущее. Жизнь после Ванги». (16+).
 7.10 По делам несовершеннолетних. (16+).
 8.10 Давай разведемся! (16+).
 9.15 Тест на отцовство. (16+).
 11.20 Д/ф «Реальная мистика». (16+).
 14.30 События. (16+).
 14.50 Город новостей. (16+).
 15.05 Т/с «Отец Браун». (Великобритания). (16+).
 16.55 Естественный отбор.
 17.50 События. (16+).
 18.15 Детектив «Вскрытие покажет». (16+).
 19.00 Мелодрама «Люблю отца и сына». (16+).
 22.00 События. (16+).
 22.35 Крым. Курс на мечту. (16+).
 23.05 Знак качества. (16+).
 0.00 События. 25-й час. (16+).
 0.35 Петровка. 38. (16+).
 0.55 Прощание. Фаина Раневская. (16+).
 1.40 Знак качества. (16+).
 2.20 Вся правда. (16+).
 2.45 Д/ф «Засекреченная любовь. Любить Яшу». (16+).
 4.55 Тест на отцовство. (16+).

ТВ-ЦЕНТР

- 6.00 Настроение. (16+).
 8.10 X/ф «Молодая жена»
 10.10 Д/ф «Сергей Юрский. Человек от отсюда». (16+).
 10.55 Городское собрание.
 11.30 События. (16+).
 11.50 Т/с «Она написала убийство». (США). (12+).
 13.40 Мой герой. Нелли Кобзон. (12+).
 14.30 События. (16+).
 14.50 Город новостей. (16+).
 15.05 Т/с «Отец Браун». (Великобритания). (16+).
 16.55 Естественный отбор.
 17.50 События. (16+).
 18.15 Детектив «Вскрытие покажет». (16+).
 19.00 Мелодрама «Люблю отца и сына». (16+).
 22.00 События. (16+).
 22.35 Крым. Курс на мечту. (16+).
 23.05 Знак качества. (16+).
 0.00 События. 25-й час. (16+).
 0.35 Петровка. 38. (16+).
 0.55 Прощание. Фаина Раневская. (16+).
 2.15 Новости дня. (16+).
 21.30 Открытый эфир. (12+).
 23.05 Между тем с Н. Метлинской. (12+).
 23.40 X/ф «Следы на снегу»

ЗВЕЗДА

- 6.00 Сегодня утром. (12+).
 8.00 Новости дня. (16+).
 8.20 Д/с «Сделано в СССР». (12+).
 8.40 Д/ф «Крым. Камни и пепел». (12+).
 9.40 X/ф «Львиная доля». (16+).
 10.00 Военные новости.
 10.05 X/ф «Львиная доля». (16+).
 12.05, 13.15, 14.05 Т/с «Последний бой». (12+).
 13.00 Новости дня. (16+).
 14.00 Военные новости.
 15.50 X/ф «Механик». (16+).
 18.00 Новости дня. (16+).
 18.30 Специальный репортаж. (12+).
 18.50 Д/с «Подводный флот Великой Отечественной войны», 1-с. (12+).
 19.40 Скрытое угрозы» с Н. Чиндайкином.
 20.25 Д/с «Загадки века с Сергеем Медведевым». (12+).
 21.15 Новости дня. (16+).
 21.30 Открытый эфир. (12+).
 23.05 Между тем с Н. Метлинской. (12+).
 23.40 X/ф «Следы на снегу»

вторник, 17 марта

РГВК

- 06.50 «Заряжайся!»
 07.00 Время новостей Дагестана
 07.20 Передача на табасаранском языке «Мил»
 08.00 «Заряжайся!» 0+
 08.05 Мультифильм 0+
 08.30 Время новостей Дагестана
 08.50 «Заряжайся!» 0+
 08.55 Д/с «Испанские города XXI века» 16+
 09.30 X/ф «Анна Каренина»
 11.55 «На виду»
 12.30 Время новостей Дагестана
 12.50 «Дагестанский календарь» 0+
 12.55 «Здоровье»
 13.45 «Экологический вестник»
 14.05 «Учимся побеждать»
 14.30 Новости Дагестана
 14.55 X/ф «Свинарка и пастух» 0+

- 16.30 Время новостей Дагестана
 16.55 X/ф «Когда деревья были большими»
 18.35 «Дагестанский календарь» 0+
 18.45 Передача на лакском языке «Аварцы ва агълу»
 19.30 Новости Дагестана
 19.55 «Черным по белому»
 20.00 Время новостей. Махачкала
 20.20 «Подробности»
 20.45 Ток-шоу «Дагестан. Правила жизни»
 21.35 «Молодежный микс»
 21.55 «Человек и вера»
 22.30 Новости Дагестана
 22.55 «Черным по белому»
 23.00 Время новостей. Махачкала
 23.20 «Память поколений. Магомед Гамзатов»
 00.00 Д/ф «Ритмы ундукульских орнаментов»
 00.20 «Дагестанский календарь» 0+

ПЕРВЫЙ

- 5.00 Доброе утро. (16+).
 9.00 Новости. (16+).
 9.25 Доброе утро. (16+).
 9.55 Модный приговор.
 10.55 Жить здорово! (16+).
 12.00 Новости. (16+).
 12.15 Время показет. (16+).
 15.00 Новости. (16+).
 15.15 Давай поженимся! (16+).
 16.00 Утро России. (16+).
 18.00 Вечерние новости. (16+).
 18.30 На самом деле. (16+).
 19.40 Пусть говорят. (16+).
 21.00 Время. (16+).
 21.30 Т/с «Магомаев». (16+).
 22.30 Док-ток. (16+).
 23.30 Вечерний Ургант. (16+).
 0.10 Сергей Юрский. Против правил. (12+).
 1.00 На самом деле. (16+).
 2.00 Время показет. (16+).
 3.00 Новости. (16+).
 3.05 Время показет. (16+).

РОССИЯ 1

- 11:25, 14.25, 17.00, 20.45
 Вести-Дагестан
 09.00 Канал «Рубас»
 18.30 Республика.
 18.55 К 75-летию Победы
 19.15 Приоритет образования.
 19.30 К 75-летию Победы.
 19.40 Объединение потребителей России

НТВ

- 5.10 Т/с «Москва. Центральный округ». (16+).
 6.00 Утро. Самое лучшее.
 8.00 Сегодня. (16+).
 8.20 Т/с «Москва. Три вокзала». (16+).
 9.20 Т/с «Морские дьяволы. Смерч судьбы». (16+).
 10.00 Сегодня. (16+).
 10.20 Т/с «Морские дьяволы. Смерч судьбы». (16+).
 13.00 Сегодня. (16+).
 13.25 Чрезвычайное происшествие. Обзор. (16+).
 14.00 Место встречи. (16+).
 16.00 Сегодня. (16+).
 17.15 ДНК. (16+).
 18.15 Т/с «Пес». (16+).
 19.00 Сегодня. (16+).
 19.40 Т/с «Пес». (16+).
 21.00 Т/с «Невский. Тень архитектора». (16+).
 23.15 Т/с «В клетке». (16+).
 0.10 Сегодня. (16+).
 0.20 Круглая история. (12+).
 1.20 Т/с «Морские дьяволы. Смерч судьбы». (16+).
 2.00 Вести.

ДОМАШНИЙ

- 6.30 6 кадров. (16+).
 7.05 По делам несовершеннолетних. (16+).
 8.05 Давай разведемся! (16+).
 9.10 Тест на отцовство. (16+).
 11.15 Д/ф «Реальная мистика». (16+).
 12.20 Д/ф «Понять. Простить». (16+).
 14.15 Д/ф «Порча». (16+).
 14.45 Мелодрама «Люблю отца и сына». (16+).
 16.55 Естественный отбор.
 17.50 События. (16+).
 18.15 Детектив «Вскрытие покажет». (16+).
 19.00 Мелодрама «Ласточкино гнездо». (16+).
 21.00 События. (16+).
 22.05 Д/ф «Валентина Толкунова. Соломенная вдова». (16+).
 23.05 Осторожно, мошенники! Серийный жиголо. (16+).
 23.05 Д/ф «Валентина Толкунова. Соломенная вдова». (16+).
 0.00 События. 25-й час. (16+).
 0.35 Петровка. 38. (16+).
 0.55 Женщины Михаила Козакова. (16+).
 1.35 Д/ф «Валентина Толкунова. Соломенная вдова»

ТВ-ЦЕНТР

- 6.00 Настроение. (16+).
 8.10 Доктор И... (16+).
 8.45 X/ф «Баламут». (12+).
 10.35 Д/ф «Ю.Борисова. Молчание Турандот». (12+).
 11.30 События. (16+).
 11.50 Т/с «Она написала убийство». (США). (12+).
 13.40 Мой герой. Климент Шипенко. (12+).
 14.30 События. (16+).
 14.50 Город новостей. (16+).
 15.05 Т/с «Отец Браун». (Великобритания). (16+).
 16.55 Естественный отбор.
 17.50 События. (16+).
 18.15 Детектив «Вскрытие покажет». (16+).
 19.00 Мелодрама «Опекун». (Украина). (16+).
 21.00 События. (16+).
 22.35 Линия защиты. (16+).
 23.05 Мелодрама «Ласточкино гнездо». (16+).
 1.55 Д/ф «Порча». (16+).
 2.25 Д/ф «Понять. Простить». (16+).
 3.50 Д/ф «Реальная мистика». (16+).
 4.45 Тест на отцовство. (16+).
 6.20 6 кадров. (16+).

ЗВЕЗДА

- 6.00 Сегодня утром. (12+).
 8.00 Новости дня. (16+).
 8.25 Не факт!
 9.00 Т/с «Брат за брата», 1-4 с. (16+).
 10.00 Военные новости.
 10.05, 13.15, 14.05 Т/с «Брат за брата», 1-4 с. (16+).
 13.00 Новости дня. (16+).
 13.35, 14.05 Т/с «Брат за брата», 5-8 с. (16+).
 14.00 Военные новости.
 18.00 Новости дня. (16+).
 18.30 Специальный репортаж. (12+).
 18.50 Д/с «Подводный флот Великой Отечественной войны», 2 с. (12+).
 19.40 Легенды ормии с Александром Маршалом.
 20.25 Утика из прошлого.
 21.15 Новости дня. (16+).
 21.30 Открытый эфир. (12+).
 23.05 Между тем с Н. Метлинской. (12+).
 23.40 X/ф «Ларец Марии Медведевой». (12+).
 1.25 X/ф «Анискин и Фантомас». (12+).<

ПЯТНИЦА, 20 марта**РГВК**

- 06.45** «Заряжайся!» 0+
- 07.00** Новости Дагестана
- 07.20** Передача «Паданги гамали заманги»
- 08.00** «Заряжайся!» 0+
- 08.10** Мультфильмы 0+
- 08.30** Новости Дагестана
- 08.50** «Заряжайся!» 0+
- 08.55** Д/с «Испанские города ХХI века» 16+
- 09.30** «Дагестанский календарь» 0+
- 09.35** X/f «Король Лир»
- 12.00** «Плитничная проповедь»
- 12.30** Новости Дагестана
- 12.50** «Дагестанский календарь» 0+
- 12.55** «Круглый стол»
- 13.35** «Агросектор»
- 14.05** «Галерея искусств»
- 14.30** Новости Дагестана
- 14.55** X/f «Повесть о первом любви»

- 16.30** Новости Дагестана
- 16.55** X/f «Никто не хотел умирать» 0+
- 18.45** Передача на кумыкском языке «Заманлыр гете, хальк гетмес»
- 19.30** Новости Дагестана
- 19.55** «Черным по белому»
- 20.00** Время новостей. Махачкала
- 20.20** «Подробности»
- 20.45** «На виду. Спорт»
- 21.25** «Молодежный микс»
- 21.50** «Дагестанский календарь» 0+
- 21.55** «Интервью с Хамис Шамиловой» 6+
- 22.30** Новости Дагестана
- 22.55** «Черным по белому»
- 23.00** Время новостей. Махачкала
- 23.20** «Глобальная сеть»
- 23.55** Д/с «Кавказская история» «Баллада о герое» 16+

ПЕРВЫЙ

- 5.00** Доброе утро. (16+).
- 9.00** Новости. (16+).
- 9.25** Горячий лед. Фигурное катание. ЧМ-2020. Мужчины. Короткая программа. Пары.
- 12.00** Новости. (16+).
- 12.15** Время покажет. (16+).
- 15.00** Новости. (16+).
- 15.15** Двойной пожемися!
- 16.00** Мужское/Женское. Вечерние новости.
- 18.35** Человек и закон. (16+).
- 19.40** Телегра «Поле чудес». (16+).
- 21.55** «Интервью с Хамис Шамиловой» 6+
- 22.30** Вечерний Ургант. (16+).
- 0.15** Сесть сплона. (12+).
- 1.30** Горячий лед. Фигурное катание. ЧМ-2020. Танцы. Женщины. Программа. Программа. Прямой эфир из Конады. (16+).

РОССИЯ 1

- 11:25, 14.25, 17.00, 20.45** Вести-Дагестан
- 09.00** Канал «Юлистан»
- 18.30** Мир Вашему дому
- 19.00** Концерт ансамбля песни и пляски Северо-Кавказского военного округа. К 75-летию Победы.
- 5.00** Утро России.
- 9.00** Вести.
- 9.25** Утро России.
- 9.55** О самом главном. (12+).
- 11.00** Вести.
- 11.45** Судьба человека
- 12.50** 60 минут. (12+).
- 14.00** Вести.
- 14.45** Т/с «Тайны следствия».
- 17.25** 60 минут. (12+).
- 18.30** Андрей Малахов.
- 20.00** Вести.
- 21.00** Юморина. (16+).
- 23.25** X/f «Одиночество».
- 3.00** X/f «Белое платье».

НТВ

- 5.10** Т/с «Москва. Центральный округ». (16+).
- 6.00** Т/с «Сегодня». (16+).
- 8.20** Т/с «Москва. Три вокзала». (16+).
- 9.20** Т/с «Морские дьяволы. Смерть судьбы». (16+).
- 10.00** Сегодня. (16+).
- 10.20** Т/с «Морские дьяволы. Смерть судьбы».
- 13.00** Сегодня. (16+).
- 13.25** Чрезвычайное происшествие. Обзор. (16+).
- 14.00** Место встречи. (16+).
- 16.00** Сегодня. (16+).
- 16.25** Следствие вели. (16+).
- 17.15** Жди меня. (12+).
- 18.15** Т/с «Пес». (16+).
- 19.00** Сегодня. (16+).
- 21.00** Т/с «Проспект обороны». (16+).
- 23.15** ЧП. Расследование.
- 23.50** Квартирник НТВ у Маргулиса. Манижа.
- 1.05** Вакцина от жира. (12+).
- 2.05** Квартирный вопрос.

ДОМАШНИЙ

- 6.30** Д/ф «Знать будущее. Жизнь после Ванги».
- 7.20** По делам несовершеннолетних. (16+).
- 8.20** Давай разведемся!
- 9.25** Тест на отцовство. (16+).
- 11.30** Д/ф «Реальная мистика». (16+).
- 12.35** Д/ф «Понять. Простить». (16+).
- 14.30** Д/ф «Порча». (16+).
- 15.00** Мелодрама «О чём не расскажет река». (16+).
- 19.00** Мелодрама «Мама моей дочери».
- 23.10** Про здоровье. (16+).
- 23.25** Комедия «Не торопи любовь». (Россия - Украина). (16+).
- 1.40** Д/ф «Порча». (16+).
- 2.10** Д/ф «Понять. Простить». (16+).
- 3.35** Д/ф «Реальная мистика». (16+).
- 2.20** В центре событий.
- 3.20** Петровка. 38. (16+).
- 3.35** X/f «Внимание! Всем постам...»
- 4.05** Домашняя кухня. (16+).

ТВ-ЦЕНТР

- 6.00** Настроение. (16+).
- 8.10** Ералаш.
- 8.20** X/f «Во бору бруслика». (12+).
- 11.30** События. (16+).
- 11.50** X/f «Храбрые жены».
- 13.40** Мой герой. Александр Городницкий. (12+).
- 14.30** События. (16+).
- 14.50** Город новостей. (16+).
- 15.10** Детектив «Одноклассники смерти». (12+).
- 17.50** События. (16+).
- 18.20** Детектив «Одноклассники смерти». (12+).
- 20.00** X/f «Охотница».
- 22.00** В центре событий.
- 23.10** Д/ф «Список Фурцевой: черная метка».
- 0.05** X/f «Я обзываю вам вину». (12+).
- 1.40** Д/ф «Проклятие сковорища». (12+).
- 2.20** В центре событий.
- 3.20** Петровка. 38. (16+).
- 3.35** X/f «Внимание! Всем постам...»
- 4.20** Д/ф «Нормандия-Неман. В небесах мы летали одних...» (12+).

ЗВЕЗДА

- 7.20** Д/ф «Польский след».
- 8.00** Новости дня. (16+).
- 8.20** Д/ф «Польский след».
- 10.00** Военные новости.
- 10.05, 13.20** Д/с «Подводная война», 1-8 с. (12+).
- 13.00** Новости дня. (16+).
- 14.00** Военные новости.
- 14.05** Д/с «Подводная война», 1-8 с. (12+).
- 18.00** Новости дня. (16+).
- 18.50** Д/с «Сделано в СССР».
- 19.05** X/f «Командир счастливой "Щуки"». (12+).
- 21.15** Новости дня. (16+).
- 21.30** X/f «Отряд особого назначения». (12+).
- 23.10** Десять фотографий. Генри Резник.
- 0.00** X/f «Женщины обижать не рекомендуется».
- 1.40** X/f «Разведчики». (12+).
- 2.55** X/f «На войне, как на войне». (12+).
- 4.20** Д/ф «Нормандия-Неман. В небесах мы летали одних...» (12+).

суббота, 21 марта**РГВК**

- 07.00** Новости Дагестана
- 07.20** Передача на кумыкском языке «Заманлыр гете, хальк гетмес»
- 08.00** Мультфильм 0+
- 08.30** Новости Дагестана
- 08.55** X/f «Влюблен по собственному желанию» 0+
- 10.35** «Дагестанский календарь» 0+
- 10.45** «Молодежный микс»
- 11.05** «Хочу все знать» 0+
- 11.20** «Мой малыш» в прямом эфире
- 11.50** Мультфильм 0+
- 12.05** «Подробности»
- 12.30** «На виду. Спорт»
- 13.10** Концерт
- 15.45** «Дагестанский календарь» 0+
- 15.50** «Здравствуй, мир!» 0+
- 16.30** Новости Дагестана
- 16.55** Д/с «Дагестанско кино. X/f «Тайна рукописного Корана»

- 18.35** Золотая коллекция фильмов о родном крае. Д/ф «Дагестан» (1946 г.).
- 18.45** Передача на лезгинском языке «Вахтар ва инсанар»
- 19.30** Новости Дагестана
- 19.55** «Парламентский вестник»
- 20.20** Проект «Мы - народ российский. Дагестан многонациональный»
- 20.50** «Первая студия»
- 21.40** Документальный проект Елены Еськиной и Фериде Алипупатовой «Выжившая» 16+
- 21.55** «Годекан» 6+
- 22.30** Новости Дагестана
- 23.00** «Наука Дагестана»
- 23.50** «История Дагестана в лицах. Толстой на Кавказе»
- 00.30** Новости Дагестана
- 01.00** Передача на лезгинском языке «Вахтар ва инсанар»

ПЕРВЫЙ

- 6.00** Доброе утро. Суббота. (16+).
- 9.00** Умницы и умники. (12+).
- 9.45** Слово пастыря.
- 10.00** Новости. (16+).
- 10.15** Горячий лед. Фигурное катание. ЧМ-2020. Танцы. Женщины. Программа.
- 12.00** Новости. (16+).
- 12.15** К юбилею Н. Бабкиной. «Модный приговор».
- 20.20** Проект «Мы - народ российский. Дагестан многонациональный»
- 21.40** Юбилейный концерт Н. Бабкиной. (12+).
- 16.15** Кто хочет стать миллионером? (12+).
- 21.55** «Годекан» 6+
- 22.30** Новости Дагестана
- 23.00** «Наука Дагестана»
- 23.50** «История Дагестана в лицах. Толстой на Кавказе»
- 00.30** Новости Дагестана
- 01.00** Передача на лезгинском языке «Вахтар ва инсанар»

РОССИЯ 1

- 08.40** Местное время.
- 11.20** Местное время. Вести-Дагестан
- 5.00** Утро России. Суббота.
- 8.00** Вести. Местное время.
- 8.20** Готовим с Алексеем Зиминим.
- 8.35** По секрету всему свету.
- 9.30** Пятеро на одного.
- 10.20** Сто к одному.
- 11.10** Всероссийский потребительский проект «Тест». (12+).
- 12.15** Надежда Бабкина. «Учимся побеждать»
- 13.15** Кто хочет стать миллионером? (12+).
- 17.50** Сегодня вечером.
- 21.00** Время. (16+).
- 21.20** Клуб Веселых и Находчивых. Высшая лига.
- 23.20** Большая игра. (16+).
- 0.30** Горячий лед. Фигурное катание. ЧМ-2020. Танцы. Произвольная программа. Мужчины. (16+).

НТВ

- 5.10** ЧП. Расследование.
- 5.35** Комедия «Я считаю: раз, два, три, четыре, пять...»
- 7.25** Смотр.
- 8.00** Сегодня. (16+).
- 8.20** Готовим с Алексеем Зиминим.
- 8.45** Доктор Свет. (16+).
- 9.25** Едином дома.
- 10.00** Сегодня. (16+).
- 10.20** Главная дорога. (16+).
- 11.00** Живая еда с Сергеем Малоземовым. (12+).
- 12.00** Квартирный вопрос.
- 13.05** НашПотребНадзор.
- 14.00** Поехали, поедим!
- 15.00** Своя игра.
- 16.00** Сегодня. (16+).
- 16.20** Следствие вели. (16+).
- 17.50** Ты не поверишь! (16+).
- 19.00** Центральное телевидение. (16+).
- 21.00** Секрет на миллион. Т. Абрамова. (16+).
- 23.00** Международная пилот-рампа. (16+).
- 23.50** Своя правда с Р. Баяновым. (16+).
- 1.40** Дачный ответ.

ДОМАШНИЙ

- 6.30** 6 кадров. (16+).
- 7.05** Мелодрама «Ворожея».
- 11.05** Пять ужинов. (16+).
- 11.20** Мелодрама «Любимые дети». (Украина).
- 19.00** Т/с «Великолепный век». (16+).
- 23.25** Мелодрама «Вечерняя сказка». (Украина).
- 1.25** Мелодрама «Любимые дети». (Украина).
- 4.30** Д/ф «Знать будущее. Жизнь после Ванги».
- 6.10** 6 кадров. (16+).

ТВ-ЦЕНТР

- 7.15** Православная энциклопедия.
- 7.45** X/f «Охотница». (12+).
- 9.40** Д/ф «Георг Отс. Публика ждет...» (12+).
- 10.45** X/f «Максим Перецко».
- 11.30** События. (16+).
- 11.45** X/f «Максим Перецко».
- 12.55** Детектив «Призраки Замоскворечья». (12+).
- 14.30** События. (16+).
- 14.45** Детектив «Призраки Замоскворечья». (12+).

Мярекатар

Алатай хемис юкъуз Махачкъалада, Къумукъирин театрда, Дагъустан Республикада “Жегъил пешекарар (Ворлдскилс Россия)” региондин V чемпионат акъалттаруниз талуқарнавай шад мярекат кылы фена. Тамам 4 юкъуз кылы фейи чемпионатдин гъалибчияр ва призёрар тебрикун патал иниг газаф ксар атанвай. Абурун арада авай: “Жегъил пешекарар (Ворлдскилс Россия)” Союздин хизанриз ва жегъилприз талуқар проекттар кыилиз акъудунай департаментдин проектдин рөгъбер Александр Елумеев, РД-дин зөгъметдин ва яшайишдин жигъетдай виликтухудай министерстводин жегъиллар къвалхадалди таьминардай республикадин “Агалъун” (РМЦЗ) централдин, Россиядин Ворлдскилс ва Абилимпикс тъверекатрин РКЦ-дин (региональный координационный центр) рөгъбердин везифаяр вахтуналди тамамарздавай Тамерлан Буганов, гъакини республикадин пешекарвиллин образование гудай идараирин, алишверишдин чехи компанийрин векиллар ва масабур. Абуруз гъалибчийрив ва призёррив шабагъар вахкун патал сэгънедал эвер гузтай.

Дагъустанда V чемпионат акъалтIна

Рагнеда РАМАЛДАНОВА

РИКИЕЛ ХКИН: ци 50 пешедай (компетенция) жегъил пешекарри чинин алакунар къалурна. Акъажунар лагъайтла, Каспийск, Махачкъала, Буйнакск, Дербент, Къизилюрт ва Къизляр ше-гъерра кылы фена. Амма кылин майдан (алатай йисара хызы, цини) Каспийск, А. Алиеван тъварунихъ галай спортдин ва жегъилрин дворец тири. Ана 16 пешедай жегъилрин алакунарзид къимет гана.

Мярекат ачухай Александр Елумеева чемпионатдин гъалибчийрин ва призёррин тъварцыхъ хуш келимаяр лагъана, къенин юкъуз рабочий пешейрин кесерпувал хаж хъанвайди, жегъилри абуруз итижавайди, идах галаз сад хызы чемпионатдин метлеблувални хаж жезвайди къейдна.

Республикада, гульгулайни вири Россияда кылы тухузвай чемпионатдин макъсаддикай, метлеблувиликай, рабочий пешейрин важиблу-

я хыи, и чемпионат кардик акатайдалай къулухъ образованин къулупшда кадрияр гъазурин патахъай ийизвай истемишунрин дережа хаж хъана. Нубатдин V чемпионат нетикалуда-каз кылы фена. Заз вири иштиракчийрив, иллаки гъалибчийрив ва призёррив и кар тебрикиз кланзана. Квехъ мадни еке агалкъунар хъурдай! Зегъмет чугу ва гъалибвилер къазанмиша! - алхишина ада.

Микрофондихъ атай

Т.Буганова вичин, гъакини РД-дин зөгъметдин ва яшайишдин жигъетдай виликтухудай министр Изумруд Мугъутдиновадин тъварунихъ чемпионатдин иштиракчияр, гъалибчияр ва призёрар тебрикина, абурухъ умъурда мадни еке агалкъунар хъана кланивилин келимаяр лагъана.

Гульгулай жуъреба-жуъре пешейрай (компетенция) гъалибвилер къазанмишай ксарив дипломар, медалар ва къиметлу пишкешар вахкана. Икк, “Электромонтаж” компетенциядай гъалиб хъайибур “Дагъустандин сетевой компании” АО-диз къвалахал къабулна. Идалайни гъейти, абуруз и компанияндин патай “Архыз” курортдин путёвкярия гана.

“Осетиядин пирогар чурун” пешедай гъалиб хъайи рушариз Кеферпатаан Осетия-Аланияда и рекъяй чинин устадвал хаждай мумкинвал хъана. Къунши республикадиз мугъманнилиз атун и региона Ворлдскилс тъверекатдин РКЦ-дин рөгъбер Аллан Моуравова телефона.

И юкъуз гъалибчийрив ва призёррив пишкешар вахкайбурун арада чемпионатдин амадагар тир “Россети”, “Ростелеком” компанияр, “Киргуз”, “Вихаж Холл” алишверишдин къвалер, “Обру” түккен ва газаф масабурни авай.

виллай мярекатдал Дагъустандин образованиндин ва илимдин рекъяй министрдин заместили Альбина Аруховади сұбыбетна.

- Ворлдскилс тъверекатди образование вилик финин стандарттарни тайинарзава. Лугъун лазим

Дин Исламдин эдебар ва ахлакъар

Ямин МЕГЬАМЕДОВ,
диндин рекъяй алим

(Эвол - 6-7, 9-10-нумраира)

Аллагъ-Тааладихъ галаз

едебар

Мусурман Аллагъди вичиз ганвай санғысаб авачир къван няметриз тамашза-ва: дидед бедендиң арадал атайдалай къулухъ та ажал къведалди (вичин Реббидихъ галаз гурушиши жедалди) вичив умъурда агакъай къванбуруз. Абурай мусурманди Аллагъди еже шукур гъун лазим я: мецедли - гъамд ва тариф гъиз; бедендиң - Адас тъеатар ийиз! И кар авун Аллагъдин гъакъиндай эдеб хъун лагъай чаля. Гынкъ хыи, бендеди (лукра) Аллагъди авунвай къван хъсанвилер инкар авун эдебсузвал я. Аллагъ-Таалади лугъузва: (16-сур, 53-аят, мана): “Ва квездай гъэр са нямет (вири са) Аллагъдин патай я. Ахла, квездай зарап (бала) хъайила, (гъасытда) Адас я къуне ялавариз (кумекдиз) эверзавайди”.

Маса аятда икк лагъана: (16-сур, 18-аят, мана): “Ва эгер къуне Аллагъдин няметар гъисабиз хъайитла (алахъайтла), квездай абур гъисабиз (къадар чириз) же-дач! Гъакъикъатда, Аллагъ - газаф багъишилламишдайди, газаф регъимлуди я!”

Мад са аятда лагъана: (2-сур, 152-аят, мана): “(Гъавиляй) риккел гъвшаш къуне Зун (эй, мусурманар гъэр са кар ийидайла, риккел ва мецед гъеваш Зи Тъеар, зикр* ийиз, гъамд гъиз, дуяяр ийиз, тълабунариз). Зани къун риккел гъида* (Зани къун тъеар къада* тарифиз лап вини дережадин малаикрин арада ва еке суваб гуда).

Шукур ая Заз къуне ва инкар ийимир къуне Зун (Заз асивализ, Зи няметар инкариз)!“

Мусурман Аллагъдин зурба чирвиле-риз килигъаза. Адас вири крарикай, шейз-рикай, гъаларикай хабар ава. Инсандин риккел Аллагъдин гъакъиндай чехи гъурмет, гъайбат пайда жезва. Гъавиляй адас (инсандин) Реббидиз асивализ регъуль жезва, гунаргай ийиз, Халикъидиз мұттығытъет киче жезва. И края мусурмандин патай эдеб хъун жезва Аллагъдихъ галаз, вучиз лагъайтла Аллагъдин лукра вичин Реббидиз асивал, Адан вишил пис, чуру края авун (Ам вичиз килигъазавайди чиз-чииз) эдебсузвал я.

Къуръанда лугъузва: (16-сур, 19-аят, мана): “Ва (са) Аллагъдин чизва (кунине) чунынхазавай краини ва ачуҳидиз (ашкара) ийизвай краини”.

Мадни: (10-сур, 61-аят, мана): “Ва гын карда (эй, Пайгъамбар) вун хъайитла, ва тъи аятар вуна адай (Къуръандай) келиз хъайитла, ва вуч амал къуне (гъэр сада) ийиз хъайитла, Чун квел шагъидар я къуне ам гынле къуне ийизвайтани*. Ва чунынхузви Реббидихъ я чилеп, я цава зерредин (ва я лап къуль цегв къван) заланвал авай шейни”.

Мусурман Аллагъдин регъимлуди, къенивилиз, жумартлувилиз килигъаза. Гъэр са касдиз мадни артух няметар, ре-гъимар къан жезва. И кар патал инсандин риккел сидкъидай Аллагъдин газаф дуяяр, ялварар ийизва ва диндар краради, хъсан гафаралди Адас мукъва жезва. И края Аллагъдин гъакъиндай эдеб хъун жезва, вучиз лагъайтла Аллагъдин вичин Реббидиз асивал, Адан регъимдик умуд атлун эдебсузвал я.

Аллагъ-Таалади лугъузва: (7-сур, 156-аят, мана): “Ва къхихъ* (къисмет ая Вуна) чаз хъсан гъал и дүнъяданни ва Эхиратдани, гъакъикъатда, чна Вуна туба авунва”. Ада лагъана: “Зи азаб - За ам ага-

къарзава Заз къанидав, ва Зи регым ге-гъенш я вири шейэрз (вири маҳлукъар Зи регымдик ква). Ва За ам (Зи регым) къи-да* (къисметда) чи (Закай) (Зи эмират къилиз акъудиз ва къадагъайрикай яргъяз жез) кичевалзавайбуруз, закат гузайбу-руз, чи Чи делиприхъ* иман гъанвайбу-руз”.

Маса аятда лагъана: (42-сур, 19-аят, мана): “Аллагъ Вичин лукла патал лап юмшагъди (газаф хъсаналдайти) я ва Ада пай (няметар) гузви вичин къанидав. Ва Ам Къуватлуди, Къудратлуди я!”

Мусурман Аллагъдин зурбализ, гуж-лувилиз, къуватлувилиз, Ада къевиз ин-тикъам хъувуниз, тадиз жаза хуниз килигъаза. Гъавиляй ада вич Аллагъдин итаатлувализ, гунаргирикай яргъа жез а крарикай хъувза. Им ада Аллагъдин гъакъиндай эдеб хъун жезва, вучиз лагъайтла, акъуллу инсанди вич, лап зайфди яз, гунаргъар, зулум ийиз вич къудратлуп Реббидин жазадик акатдайвал ийидач.

Къуръанда лагъана: (3-сур, 4-аят, мана): “...Ва (гъакъни) (авудна) ракъурна-ва Ада “Фаркъ Ийидайди” (гъахъ ва таб-чара ийидай ктаб - Къуръан). Гъакъикъ-атда, Аллагъдин аятрахъ кафирил авур-буруз къеви азаб жеда. Ва Аллагъ къудратлуди, (Адан аятар, делилар инкар авур кафириллайти) интикъам (къисас) къачунин сагыб я!”

Мусурман, эгер гунаргъар ийиз хъайитла вичив - Аллагъдин пис гъелягъар, хъсан, диндар края ийидайла суваб, хъсан эзэз агакъайдайз килигъаза. И делилди инсанди Аллагъдин късан фикир ийизвайди къалурзава. Вучиз лагъайтла са касди Аллагъдин пис фикир авун, Адан регъимдик умуд атлун эдебсузвал я.

Аллагъ-Таалади лугъузва: (41-сур, 22-аят, мана): “Ва къуне чунынхазавай ийизвай (гунагъ края) куя япари, куя вилери ва куя хамари квел шагъидал авунникай, амма къуне гиман (фикир) авунай гъакъикъатда, Аллагъдин къуне ийизвай крарикай газафбур чизвай тушла-гъана”.

Аллагъди вичи авур хъсан края, дин-дар амал къабул тийидай хъиз фикир авунни эдебсузвал я. Аятда лагъана: (16-сур, 97-аят, мана): “Ни диндар амал авуртла вич мұттынан яз (итим хъайитлани, дишегъли хъайитлани), Чна, дугъриданни, азас хуш (бахтлу) яшайишдин умъур гуда ва, дугъриданни, Чна абуруз сувабу авур лап хъсан амалріз килигъна, суваб-ни гуда”.

Къуръанда лагъайтла: гъакъикъатда, мусурманди вичиз ганвай няметрай Реббидиз шукур авун, мұттығытъет килигъаза. И делилди инсандин къисметдик краирикай (итим хъайитлани, дишегъли хъайитлани), Чна, дугъриданни, азас хуш (бахтлу) яшайишдин умъур гуда ва, дугъриданни, Чна абуруз суваб-ни гуда. Адакай хъсан фикир авун, Ада Вичиз къан хъайи лукла гъакъиндай хиве къунвай сувабар, багъиши, эзесар гудайда-дахъ агън - ибу вири Аллагъдин гъакъиндай хъен къаны эдебар я. Абу гъиван газаф хъуз хъайитла, гъакъиван инсандин дере-жа хаж, гъал хъсан, чка къакъанда, гъурмет, лайхлувал, гъайбат чехи жеда. И кардалди ахътин кас Аллагъдин валийрикай (яни Адас мукъвали ксарикай) жеда ва ам Аллагъдин къетлен къайгъудик, терби-ядик, архавилик, регъимдик акатда ва азас бул няметар гуда. Им гъэр са мусур-мандин чехи мурад, эрзиман кар я ва ам адах вичин вири умъурда тамаруя я.

Я Аллагъ. Вуна чун Вуна мукъвал кса-рикай ая! Амин!

(КъатI ама)

Диндин месэлайриз талуқар сувалар пайда хъайитла, ватцапдин 8-989-653-42-35 нумрадиз къхихъ.

Лезги газет

УЧРЕДИТЕЛЬ:

Дагъустан Республикадин информатизациядик, алакъадин ва массовый коммуникацийрин министерство

367018, Махачкала,
Насрутдиновн пр., 1 "а"

КЬИЛИН РЕДАКТОР
М. И. ИБРАГИМОВ
(+78722) 66-00-60

E-mail: lezgiGazet@yandex.ru

КЬИЛИН РЕДАКТОРДИН
ЗАМЕСТИТЕЛЬ
К. Н. ФЕРЗАЛИЕВ
66-13-55

ЖАВАБДАР СЕКРЕТАРЬ
Ш. Ш. ШИХМУРАДОВ
66-02-81

ОТДЕЛРИН РЕДАКТОРАР:

ПОЛИТИКАДИН
Н. М. ИБРАГИМОВ
66-00-59

ЭКОНОМИКАДИН
Ж. М. САИДОВА
66-00-63

КУЛЬТУРАДИН
Д. Б. БЕЙБАЛАЕВ
66-00-58

ЛИТЕРАТУРАДИН
М. А. ЖАЛИЛОВ
66-00-64

ЯШАЙИШДИН ВА ЧАРАРИН
Р. С. РАМАЛДАНОВА
66-00-57

БУХГАЛТЕРИЯ
66-00-62

КАССА
66-00-56

ЖАВАБДАР КОРРЕКТОР
М. МАГЪАМДАЛИЕВА
ВЕРСТКА ИЙИЗВАЙДИ
Ш. ФЕЙЗУЛЛАЕВА

НУМРАДИН РЕДАКТОР
Ш. ГЪАЖИМИРЗОЕВ

Газет йис 52 сеферда ақытзава
Газет алакъадин, информационный технологийрин ва массовый юммуникацийрин хиле гүзчилав авунин рекъяй Федеральны күлгүттүн Дагъустан Республикада авай Управлениди 2019-йисан 22-апрелдиз регистрация авуна.

Регистрациян нумра ПИ № ГУ 05-00420
Макъалайр редакцияди түккүр къийзва.
Макъалайр из рецензия гузач вабур элкъвена вахкузач. Редакциянни макъалайр ин авторин фикирар сад тахбун мүмкин я.
Газетта чап авун патал теклифнав материалла делилринг дүзүлүнин вабур керчеклини патахъай жавабдара авторин чинин хиве гъатзана.

РЕДАКЦИЯДИН ВА
ИЗДАТЕЛДИН АДРЕС:
367018, Махачкала, Насрутдинован
проспект, 1 "а". Печатони къвал

ГАЗЕТДИН ИНДЕКСАР:

Йисан - 63249

Зур йисан - 51313

Чап ийиз вахкудай вахт - 21.00

Чап ийиз вахкана - 16.00

Газет "Издательство" "Лотос"
ОО-дин типографияда чапна.

367000, Махачкала,
Пушкинан күчө, б.

Тираж 6432

Г. - Илишандик квай материалар
гъакъидих чапзавайбүр я.

12(1) - Икъван яшар хъянвайбуру къелрай
НАШИ РЕКВИЗИТИ:

ГБУ "Редакция республиканской газеты
"Лезги газет"

УФК по РД
Отделение - НБ РД г. Махачкала

БИК - 048209001

ИНН - 0561051314/КПП - 057101001

Р/Сч - 40601810100001000001

Л/Сч - 20036 Ш60090

Мубаракрай!

Хасавюрт райондин Къурушин хүре яшамиш жезвай агъсакъал, яргъал йисара хурун майишатдин хиле саларбан-бригадир яз зегъмет чуугур игъирви
Дагълар Мегътикулиевич МАМЕДОВАЗ:

Ният михын, къаст къеви яз,
Уъмуурд сэгъне
къуумшина на.
Гъавияй ваз къе, агъсакъал,
Хууре-Къивале гуърмет ава.
Ваз лайих я тарифдин
чал,
Халкъдин патай
гуърмет ава.
Мубаракрай къульд цюд
яшар,
Яргъи уъмуур, сагъ чан
хурай!
Вии йисаз вун хъана
къаншар,
Къуй гъамиша къубан
хурай.

ВИ 90 ЙИСАН ЮБИЛЕЙ РИКИН СИДКЫДАЙ
МУБАРАКЗАВАЙ СТХАЯР, ВЕЛЕДАР, ХТУЛАР, ПТУЛАР...

Махачкъалада яшамиш жезвай яйлахрин руш
Фатима КАЗИМОВА-ГЪАЖИБЕГОВАДИЗ:

Вири крап Сад Аллагъдин
гъилева,
Ви багъя тъвар гъамиша
чи рикъева.
Гележегда ви гъар са кар
хъсан хууй,
Рикъ шад хъана, вун
уъмуурдал гъейран хууй,
Багъриризни мадни гзаф
масан хууй,
Худади ваз сагълам уъмуур
баҳт гурай,
Мурадарни тамамардай
ваҳт гурай.

ВАЗ ХАЙИ ЙИКЪАН 80
ЙИСАН СУВАР МУБАРАК-
ЗАВАЙ УЪМУРДИН ЮЛДАШ,
ВЕЛЕДАР, СТХАЯР, ВЕЛЕДАР,
ХТУЛАР, ПТУЛАР, МУКЬВА-
КЪИЛИЯР.

Дагъустандин лайихлу муаллим, ери-бине
Къурагъ райондин Къеңирин хуърий тир
Марта Бейбалаевна АЛИЕВАДИЗ:

Гатфарин алван,
Руъъ даим жаван,
Вун тебрикзавай
Сеслу я чи ван.
Бахтар барка яз,
Дуънья ахъя яз,
Гена хурай ви рехъ,
Нурап заха яз!
Ви тъвар - Гатфар - Март,
Гъакъван мерд, жумарт,
Вии сара ви къул
Хурай саламат!

ВАЗ ЮБИЛЕЙ ТЕБРИКЗА-
ВАЙ УЪМУРДИН ЮЛДАШ,
ВЕЛЕДАР, СУСАР, ХТУЛАР,
СТХА, ВАХАР ВА МУКЬВА-
КЪИЛИЯР

Түккүр хъувун

Алатай нумрада Каспийск шетъердин больницидин къилин дуухту Расим Рагымович Рамазановас играми бура Рагым Надирович рагметдиз финихъ галаз алакъалу яз культурадин "Къуруш" центрадин тъварунихъяй ганвай башсагълугъда, ам гъазурай журналистдин гъалат яз, тъварар какаънава.

Чна гъам дуухтур Расим Рагымовиччай, гъамни "Къуруш" центрадин регъбер Жабир Азаевай багъышламишун талабзава.

Выданный материнский капитал МК-11 №0146686 Пенсионным фондом по Московской области №7 от 28.11.2017 г. на имя АХАДУЛЛАЕВОЙ Наимы, в связи с утерей, считать недействительным.

"Лезги газетдин" редакциядин колективди играми стха
САЙТАМЕТ

рагметдиз финихъ галаз алакъалу яз Шагъисмаил Мирзemetovich Гъажимиризоваз, рагметлудан хизандиз, вири мукъва-къилийриз, багърийриз башсагълугъвал гузва.

А.М.Мегъамедов

Ийкъара Дагъустандин педагогилин илимдив, санлай чи милли медениятдин чехи магърумвал агаъна: 84 йисан яшда аваз, машгүр алым, "Лезги газетдин" дуст, педагогикадин илимдин доктор, профессор Абдурагъман Мегъамедович Мегъамедов рагметдиз фена.

А.М.Мегъамедов Хив райондин Архитирин хүре 1936-йисан 20-ноябрдиз дидедиз хъана.

Юкъван школа, Махачкъалада ДГУ-дин тарихидин филологиядин факультетдин урус чалан отделение ақылттарна, ада хайи хүре школадин пионервожатыйвиле, урус чаланни литературадин муаллимвиле къалахна.

1973-йисалай инихъ ада вичин къисмет урус чаланни литературадин ва сифтеъян клас-са аялпиз чирвилер, тербия гүнин методикадин теориядин месэлээр илимдин рекъелди ахтармишунихъ галаз алакъалу авуна. Адакай Дагъустандин муаллимринг чирвилер хаждай институтдин къуллугъчи ви 22-нумрадин юкъван школадин урус чаланни литературадин муаллим хъана.

1986-йисуз Абдурагъман Мегъамедовича Дагъустандин педагогилин институтда педагогикадин кафедрада старший преподавателдин къуллугъ гана. Гъа инлай ада илимдин күкүшрихъни яна. Ада Дагъустандин этнопедагогикадин, Кавказдин халкъарин этикадин ви маши хилер дарин ахтармишунар къиле тухвана. Студентриз "Педагогикадин умуми бинея", "Тербиядин теория", "Дидактика", "Образованидинни педагогикадин тарих", "Дагъустандин этнопедагогикадин къуралуш (къетенви-

"ЛЕЗГИ ГАЗЕТДИН" редакциядин коллектив.

Нумрадиз шиир

Игитвилиз - рехъ

Абидин КАМИЛОВ

(2015-йисуз террористри тата залукешле къуневай хизан
азад аеуна, вичин намус маса тагана чан къурбанд авур
Россиядин Федерациядин Игит, къегъал лезги хва
Батманов Зейнудинан экъу къаматдиз бахшаза)

Садни хизач чигитар яз дидейри, А "чакъалар" вал гъык!
Игитвилиз рехъ ачух я уъмуурда. гъалттай, Зейнудин,
Лугъудайвал чи бубайри, Тамун абур, хурун сабур
бадейри, хурун сабур, хурун сабур, хурун сабур
хузвай?..
Маса хизан хвена, гъакъин иман - дин,
А душманрин чуру ният чизавай.

Сад Аллагъдин эмир яз чи халкъариз,
Шарвилляр ганай четин вахтара. Герек члавуз тешпигъ хайи
дағълариз, Вил тахъай гъич мас(а)да гудай баҳтунал...

Къе душманрай къил акъудун четин я,
Чакъалар хызы чыланвай тамариз. Багъри касни рекъиз абур
къвачин я, Са ни ятлан(и) гайи буйругъ тамариз.

Эхъ, девирар атайди хыз хъфида,
Чи игитрин тъварар чепел къхида...
Лезги намус, на тухумдин тъвар хвена,
Чанни гана, рей ганач на душмандин кар
хвена, Тамай къевеза билбилин ван
пашман тир...

Сабир Къагъриманович Диарханован тъварунихъ галай КФХ-дин регъбер Вакъиф Диарханова ва карханадин колективди Дагъустандин халкъдин артист
Исамудин АГъМЕДОВ рагметдиз финихъ галаз алакъалу яз адан хизанриз, мукъва-къилийриз башсагълугъвал гузва.